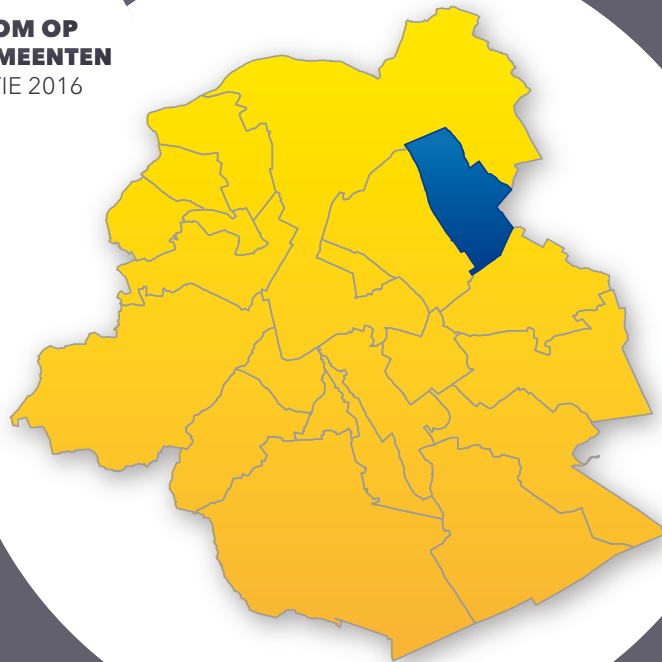

**ZOOM OP
DE GEMEENTEN**
EDITIE 2016

zoom op

EVERE

OBSERVATORIUM
VOOR GEZONDHEID EN
WELZIJN BRUSSEL

OBSERVATOIRE DE
LA SANTÉ ET DU SOCIAL
DE BRUXELLES

COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

INSTITUT DE RECHERCHES
INTERDISCIPLINAIRES SUR BRUXELLES
UNIVERSITÉ SAINT-LOUIS - BRUXELLES

UNIVERSITÉ SAINT-LOUIS - BRUXELLES

Realisatie

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse
Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel
Institut de recherches interdisciplinaires sur Bruxelles -
Université Saint-Louis - Brussel (directie: Benjamin WAYENS)

Vertaling

Brussels Translation

Lay-out

Nathalie DA COSTA MAYA,
Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire asbl

Voor meer informatie

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

Roger KALENGA-MPALA
Perspective
Naamsestraat 59 – 1000 Brussel
bisa@perspective.brussels – www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad

Marion ENGLERT en Sarah LUYTEN
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Louizalaan 183 – 1050 Brussel
observat@ggc.irisnet.be – www.observatbru.be

Depotnummer

D/2016/9334/16
D/2016/6374/264

Het rapport mag gekopieerd worden mits vermelding van de bron:

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en Observatorium
voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad
(Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie), 2016, Zoom
op de gemeenten: Evere.

Ce document est également disponible en français.

1. EVERE EN HAAR INWONERS IN ENKELE WOORDEN

4

2. BEVOLKING

10

2.1.	Evolutie en loop van de bevolking	10
2.2.	Structuur van de bevolking volgens leeftijd en geslacht	11
2.3.	Nationaliteiten	13
2.4.	Huishoudens	14

3. JONGE KINDEREN

15

3.1.	Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar	15
3.2.	Kinderopvang: dekkingsgraad en toegankelijkheid	15

4. ONDERWIJS

17

4.1.	Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar	17
4.2.	Schoolbevolking: onderwijsniveau, plaats van scholing en onderwijsvorm	18
4.3.	Schoolachterstand	19

5. ARBEIDSMARKT

20

5.1.	Socio-economische positie van de bevolking	20
5.2.	Activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad	21
5.3.	Profiel van de niet-werkende werkzoekenden	22
5.4.	Deeltijdse werknemers	22

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

23

6.1.	Binnenlandse werkgelegenheid	23
6.2.	Ondernemingen	24
6.3.	Evolutie 2006-2013	25

7. INKOMENS

26

7.1.	Fiscale inkomens	26
7.2.	Personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen	29
7.3.	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV)	30

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

31

8.1.	Kernindicatoren voor de gemeentelijke financiën	31
8.2.	Structuur van de belangrijkste gewone ontvangsten en uitgaven	31
8.3.	Investeringen	33

9. HUISVESTING

34

9.1.	Kenmerken van het woningbestand	34
9.2.	Sociale woningen	36
9.3.	Huurprijs en vastgoedprijzen	36

10. GEZONDHEID

37

10.1.	Gezondheid van de pasgeborenen	37
10.2.	Algemene gezondheidstoestand	39

WOORDENLIJST

42

LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

46

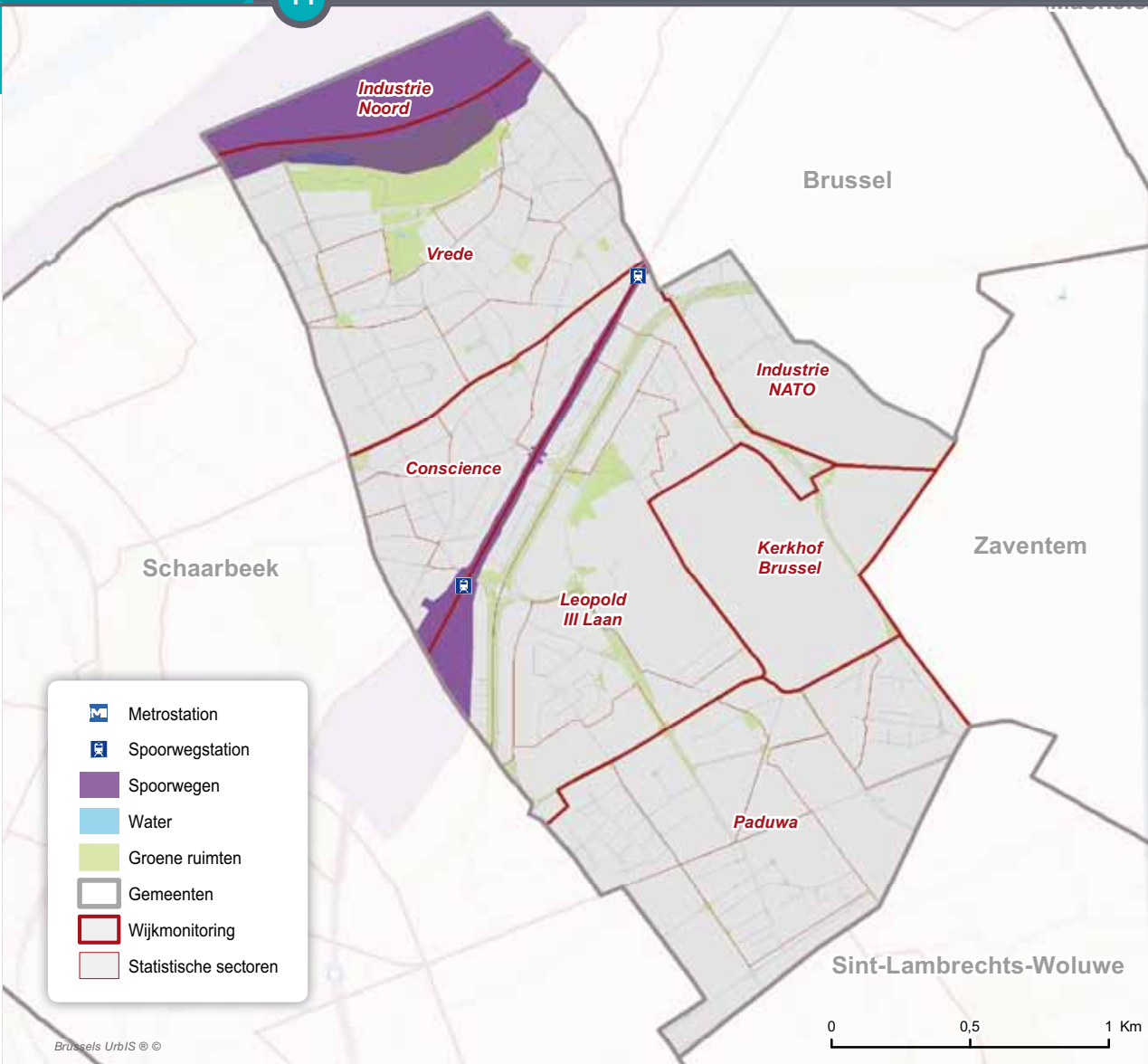
VOOR WIE MEER WIL WETEN

47

1. EVERE EN HAAR INWONERS IN ENKELE WOORDEN¹

1-1

Referentiekart van Evere

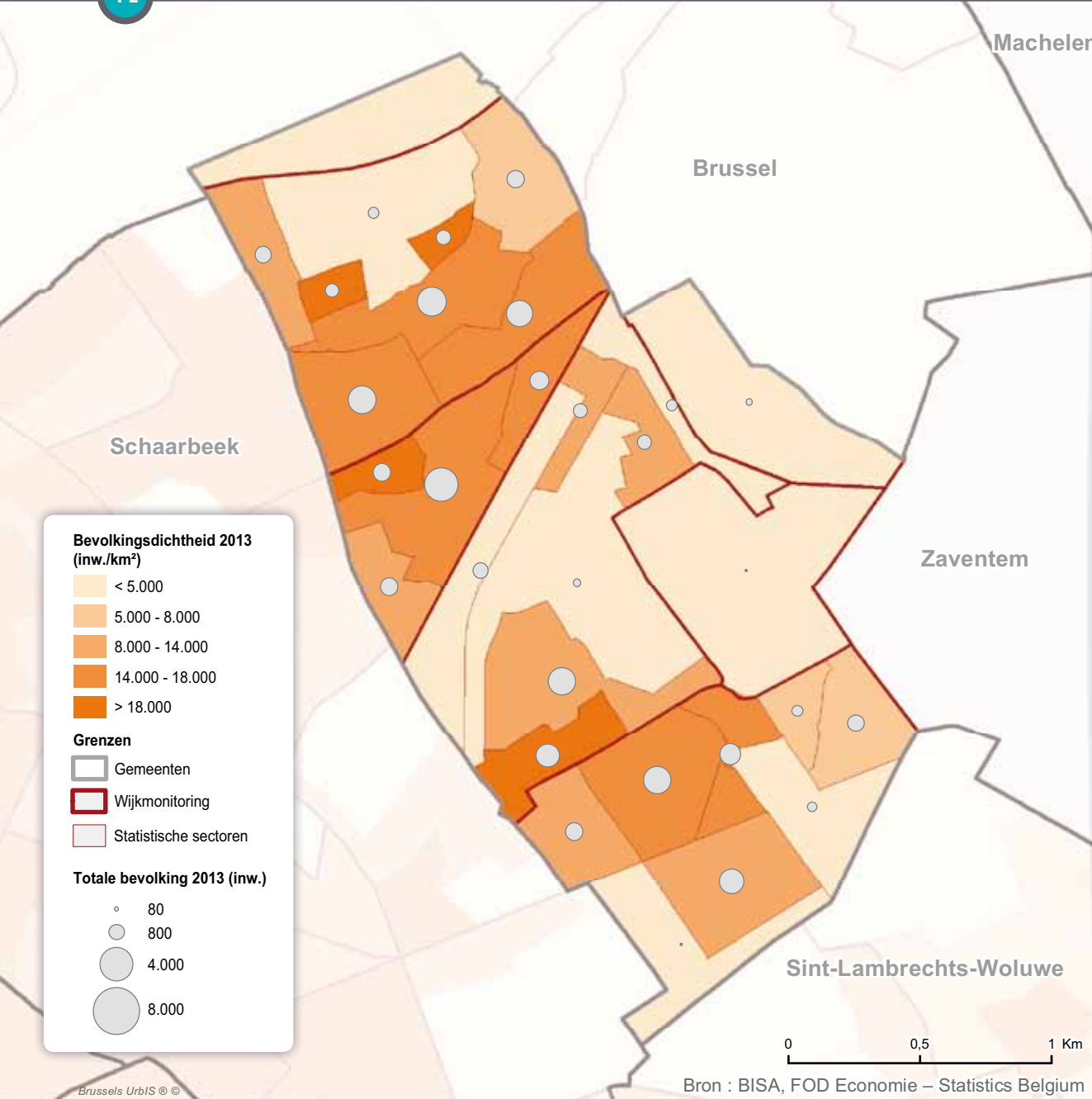
LANDSCHAP EN STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR VAN HET GEMEENTELIJK GRONDGEBIED

Evere (5 km², 3 % van het gewestelijk grondgebied) ligt in het noordoosten van het Gewest in de **tweede kroon**² en grenst in het zuiden aan Sint-Lambrechts-Woluwe (met de E40 als grens), in het westen aan Schaarbeek, in het noorden aan Brussel-Stad (Haren) en in het oosten aan Zaventem (Vlaams Gewest). De gemeente wordt doorkruist door enkele belangrijke assen: de Leuvensesteenweg, de Haachtsesteenweg en de Leopold III-laan die naar de luchthaven leidt.

De **referentiekart 1-1** geeft weer hoe de gemeente wordt opgedeeld in **statistische sectoren** en **wijken** volgens de Wijkmonitoring. Evere telt in totaal zeven wijken waarvan vier woonwijken (Vrede, Conscience, Leopold-III-laan en Paduwa), het Kerkhof van Brussel-Stad (dat op het grondgebied van Evere ligt) en twee activiteitsites op de grens tussen Evere en Brussel-Stad: de bedrijven- en kantoor-site 'Industrie NATO' en de spoorwegs-site 'Industrie Noord'³.

- ¹ Op het einde van het document vindt u een selecte bibliografie, pagina 47.
- ² De blauwgekleurde woorden worden in de woordenlijst op het einde van dit document uitgelegd.
- ³ Slechts een klein deel van de **wijk** Industrie-Noord ligt op het grondgebied van Evere.

1-2 Bevolkingsdichtheid per statistische sector, Evere, 1 januari 2013

De **bevolkingsdichtheid** in Evere bedraagt 7 662 inwoners per km² **1-2**. Evere is grotendeels een gemeente die niet overal even dichtbevolkt is, talrijke terreinen zijn immers bestemd voor economische en administratieve functies. De nabijheid van de luchthaven, de aanwezigheid van de NAVO en de toegankelijkheid door de snelwegen creëren een blijvende interesse in de bedrijventerreinen en kantoren.

Wat betreft **groene ruimte** ligt er, uitgezonderd het Goede Herderpark, niet echt een groot openbaar park op het gemeentelijk grondgebied. De gemeente kent echter wel een open stedelijk weefsel, met o.a. veel sportterreinen en het grote kerkhof van Brussel-Stad en het kerkhof van Evere. Het Moeraske (in het noorden van Evere en deels op grondgebied van Brussel-Stad) is een semi-natuurlijke habitat die niet omwille van haar omvang, maar wel omwille van haar hoge biodiversiteit een belangrijk element van het **groen en blauw netwerk** van het Brussels Gewest vormt.

Op vlak van **mobiliteit** werd geïnvesteerd in een nieuwe tramlijn tussen Schaarbeek en halte Bordet, nieuwe busbanen en het invoeren van een zone-30 in de hele gemeente. Een nieuwe metrolijn (ter studie) moet in de toekomst Evere beter met het stadscentrum via Schaarbeek verbinden. Dit zou al een deel van de verkeersoverlast kunnen opvangen in de gemeente. Ten slotte is Evere één van de Brusselse gemeenten die sterk lijdt onder hinder van (nachtelijk) vliegverkeer van de nabijgelegen luchthaven in Zaventem.

Algemene kenmerken van de gebouwen

Gelegen in de **tweede kroon**, verstedelijkte Evere relatief recent (bijna 60 % van de woningen werden gebouwd na 1960). De gemeente heeft een zeer gevarieerd woningbestand met proportioneel veel appartementen voor een gemeente van de tweede kroon. Dit geldt eveneens voor het aanbod aan sociale woningen (zie verder). Onder impuls van de bevolkingsgroei steeg de algemene woningproductie aanzienlijk in Evere deze laatste jaren. Veel nieuwe **projecten** werden aangevat en gerealiseerd in de gemeente. Een groot deel van die projecten wordt gefinancierd door private actoren, maar daarnaast

investeert Citydev.Brussels via publiek-private samenwerking ook in verschillende projecten in Evere.

De **landschappelijke** en **stedenbouwkundige** structuur van Evere kan opgedeeld worden in twee gehelen: het noordelijk gelegen Laag-Evere en het zuidelijk gelegen Hoog-Evere. De oost-west georiënteerde spoorlijn richting Josaphat en de Leopold-III-laan vormen een breuklijn in het stedelijk weefsel.

Laag Evere: de noordelijke wijken

Laag-Evere omvat de wijken Vrede en Conscience, en grenst aan de spoorwegsite het Vormingsstation van Schaarbeek, het Moeraske en het Walckierspark die een groene buffer tussen de woonwijken vormen. Dit oudere deel verstedelijkte op het einde van de 19de eeuw rondom de Sint-Vincentiuskerk en vormt nog steeds de centrale handelskern. Tot de halverwege de 20ste eeuw was enkel het noordelijk deel van Evere bebouwd, het grootste deel van de gemeente bleef erg landelijk tot het einde van WOII. In de naoorlogse periode versnelde de urbanisatie en dit resulteerde in een gevarieerd woningbestand in een typische bouwstijl van deze periode: rijwoningen (bel-etagewoningen) met daartussen kleine opbrengstwoningen (bijvoorbeeld in de wijk rond het gemeentehuis), tweewoonsten en grote en hoge appartementsgebouwen.

De laatste jaren vonden in dit deel van de gemeente zowel kleinschalige renovatie- en uitbreidingsprojecten plaats (waaronder scholen en gemeenschapscentra) als grotere woningbouwprojecten voor de middenklasse en expats (bv. heraanleg en verdichting van de Onthaalsquare en de reconversie van een vroegere drukkerij in middenklasse- tot luxewoningen in de Goede Herderstraat). Daarnaast werd ook geïnvesteerd in publieke infrastructuur zoals de voetgangersbrug aan het treinstation Bordet. In de nabije toekomst staat de bouw van een tweede gewestelijk crematorium op het programma dat op het Kerkhof van Evere komt.

Een klein deel van de strategische zone “Schaarbeek-Vorming” bevindt zich in het noorden van het grondgebied van Evere. Naast de ontwikkeling van een multi-modaal distributie platform, huisvest deze zone verschillende grote uitrustingen en woningen. De toekomstige ontwikkeling van de Josaphatsite (1 800 woningen, kantoren, een doorlopende groene ruimte, een nieuwe GEN-halte, enz.) die zowel in Schaarbeek als Evere ligt, zal ook een belangrijke impact hebben op de omliggende **wijken** in de gemeente qua voorzieningen en mobiliteit.

Hoog-Evere: centrum en zuidelijke wijken

In Hoog-Evere vinden we, net zoals in de noordelijke **wijken**, een heterogeen woningpark, met o.a. verschillende types appartementsgebouwen (soms in de vorm van grote modernistische wooncomplexen zoals “Ieder Zijn Huis”), bel-etagewoningen en kleinere rijwoningen. Dit deel ontstond rondom de Sint-Jozefkerk en de Leuvensesteenweg en verstedelijkte intens na WOII.

De ruimte die in de jaren vijftig vrijkwam door de verhuizing van de luchthaven naar Zaventem (die voornamelijk lag op grondgebied van Haren, maar een deel strekte zich uit tot in Evere) werd ingenomen door bedrijventerreinen en gebouwen van de NAVO. Lange tijd bleef dit deel van de gemeente veel minder dichtbevolkt dan het noordelijke deel, en bestond dit deel van de gemeente voornamelijk uit **bedrijventerreinen** en grote winkelcomplexen rond Bordet, het kerkhof van Brussel-Stad en sportinfrastructuur.

De grootste **nieuwbouwprojecten** omvatten de aanleg van de bedrijvensite “Da Vinci Research Park” (waarbij een gemengde ontwikkeling op de agenda staat), de bouw van de nieuwe NAVO-site en de daarmee gepaarde heraanleg van de Leopold-III-laan met tunnel. Daarnaast werden een reeks kleinere woningbouwprojecten onder andere voor middenklasse-huishoudens gerealiseerd en werden enkele nieuwe publieke voorzieningen gebouwd en bestaande gerenoveerd of uitgebouwd (o.a. zwembad, scholen, gemeenschapscentra, enz.).

De nieuwe woonwijk Vishay (500 appartementen en studio's, handelszaken en een rusthuis) en de reconversie van de kantoororen Leopold in 200 woningen zijn enkele projecten van grote omvang. Onder andere door deze recente nieuwe woningbouwprojecten neemt de **bevolkingsdichtheid** in dit deel van de gemeente de laatste jaren sterk toe.

Tot slot ligt een deel van Evere in de perimeter van de prioritaire interventiezone “Reyers” (voornamelijk gesitueerd in Schaarbeek) en zal de gemeente hier dus invloed ondervinden van belangrijke stedenbouwkundige projecten in deze zone (met name de ontwikkeling van het “mediapark.brussels”).

De sociale woonwijken

Evere telt 13 sociale woningen voor 100 huishouden. Het is de gemeente met het tweede hoogste aandeel sociale woningen van het Brussels Gewest. Het betreft hier niet zozeer tuinvijken (uitgezonderd het kleine tuinvijkje ‘Tuinbouw’), maar veeleer flatgebouwen die zich in enkele statistische sectoren concentreren: Ieder Zijn Huis, Germinal, Gibet, Brabants Thuis en Oudstrijderslaan.

DE INWONERS EN HUN KENMERKEN

Demografisch profiel

Parallel met de verstedelijking begint de **bevolking** pas aan het begin van de 20ste eeuw te groeien. De bevolking neemt sterk toe, vooral na de Tweede Wereldoorlog, tot in de jaren '80, waar ze een aantal van meer dan 30 000 inwoners behaalt. Na een lichte daling eind de jaren '80, begin van de jaren '90 is de bevolking sinds halfweg de jaren '90 opnieuw toegenomen. Tussen 2005 en 2015 groeide de gemeentelijke bevolking met 16 % (een groeiritme equivalent aan dit van het Gewest). Op 1 januari 2015 telt Evere 38 448 inwoners, goed voor 3,3 % van de bevolking in het Gewest.

De Everse bevolking is gemiddeld **ouder** dan het gewestelijk gemiddelde, maar we zien tussen 2005 en 2015 wel een zekere verjonging. In 2015 is bijna een vierde van de bevolking jonger dan 18 jaar (een aandeel dat nauwelijks verschilt met het gewestelijk gemiddelde) en 16 % van de bevolking is 65 jaar en ouder (een hoger aandeel in Evere dan in het hele Brussels Gewest). De gemiddelde leeftijd is 39 jaar.

De gemiddelde **huishoudensgrootte** nam in Evere toe tussen 2005 en 2015. Zowel het percentage koppels met kinderen (26 % van de huishoudens) als het aandeel alleenstaande ouders (13 %) ligt hoger dan in het Gewest. De oververtegenwoordiging van alleenstaande ouders wordt voor een deel verklaard door het relatief grote aanbod sociale woningen.

Personen met een buitenlandse **nationaliteit** vertegenwoordigen 23 % van de bevolking in 2015. Meer dan 60 % van de buitenlandse bevolking is afkomstig uit Europa. In vergelijking met het Brussels Gewest, zijn de onderdanen uit een van de landen van de EU-15 ondervertegenwoordigd in Evere, terwijl de onderdanen uit de nieuwe EU-lidstaten (EU-13) en vooral uit de Europese landen die niet tot de EU behoren oververtegenwoordigd zijn. Ook het aandeel Turken onder de bevolking met een buitenlandse nationaliteit ligt iets boven het gewestelijke gemiddelde, in tegenstelling tot onderdanen van een van de Noord-Afrikaanse landen. Tot slot wordt de gemeente gekenmerkt door de groei van een relatief grote groep Indiërs in de afgelopen tien jaar, wat verklaard kan worden door de sterk aanwezige IT-sector in de (nabijheid van de) gemeente.

Socio-economisch profiel

De bevolking van Evere heeft voornamelijk een sociaaleconomisch middenklasseprofiel. Het gemiddeld inkomen loopt gelijk met het gewestelijk gemiddelde en er zijn relatief weinig verschillen in inkomensniveau tussen de verschillende **statistische sectoren**. Enkel in de statistische sectoren met sociale woningen ligt het inkomen duidelijk lager.

Het aandeel **gerechtigden op het leefloon** in de bevolking (18-64 jaar) kende tussen 2005 en 2014 een continue stijging. In 2014 tellen we in Evere meer dan één op twintig rechthebbenden op een **leefloon** of **equivalent leefloon** in de bevolking van 18-64 jaar. Het aandeel gerechtigden op het leefloon ligt in Evere hoger en het aandeel gerechtigden op het equivalent leefloon lager dan in het hele Gewest.

Onder de jongeren (18-24 jaar) bereikt het aandeel gerechtigden op het leefloon en equivalent leefloon 13,5 % wat iets hoger is dan in het Gewest. Bij de ouderen ligt het aandeel gerechtigden op de inkomensgarantie voor ouderen (IGO) wel iets lager in Evere (9 %) dan in het hele Gewest.

Daarnaast heeft in Evere een op de vier **recht op een verhoogde tegemoetkoming** van de verzekering voor geneeskundige verzorging, bij de jongeren onder de 18 jaar stijgt dit aandeel tot bijna een op drie (wat ongeveer gelijk is aan het aandeel op niveau van het Gewest).

In Evere is 62 % van de inwoners tussen 15 en 64 jaar actief op de arbeidsmarkt. Voor mannen ligt de **activiteitsgraad** iets lager en voor vrouwen iets hoger dan het gewestelijk gemiddelde. Er zijn echter wel opvallende ruimtelijke verschillen binnen de gemeenten: in het noorden is de activiteitsgraad hoger dan in de zuidelijke wijken, de sociale woonwijken kennen de laagste activiteitsgraad.

In Evere is iets meer dan een vijfde van de **beroepsbevolking werkloos**, wat ongeveer gelijk is aan het gewestelijke gemiddelde. Dit cijfer loopt op tot meer dan een derde bij de jongeren (actief op de arbeidsmarkt) tussen 15 en 24 jaar. De **werkloosheidsgraad** is hoger in het noorden dan in het zuiden en is ook hoger in de sociale woonwijken. Onder de niet-werkenden werkzoekenden in Evere zijn er in verhouding en in vergelijking met het gewestelijk niveau, meer personen van Belgische nationaliteit en (parallel) minder personen waarvan het diploma niet erkend is in België. Anderzijds is het aandeel NWWZ met maximum een diploma van het lager secundair wel hoger in de gemeente.

Wat betreft de **binnenlandse werkgelegenheid**, is het aandeel van arbeidsplaatsen voor mannen hoger dan op gewestelijk niveau. De plaatsen voor ambtenaren zijn eveneens oververtegenwoordigd in Evere, in tegenstelling tot deze voor bedienden. De openbare sector is inderdaad de belangrijkste sector in de gemeente op vlak van arbeidsplaatsen (27 % van de arbeidsplaatsen). De tweede sector, in termen van arbeidsplaatsen, is deze van zakelijke dienstverlening (24 % van de arbeidsplaatsen), gevolgd door handel, herstellingen en vervoer (18 %).

In Evere wordt een kind op vijf geboren in een gezin zonder inkomen uit formele arbeid. De dekingsgraad van de **kinderopvang** in Evere is sterk verbeterd en is bij de hogere van het Brussels Gewest, met bijna een plaats per twee kinderen (jonger dan 3 jaar). Slechts de helft van deze plaatsen zijn toegankelijk voor iedereen en aan een inkomenstarief.

Wat **onderwijs** betreft, volgen de jongeren die in Evere wonen, verhoudingsgewijs vaker technisch secundair onderwijs in vergelijking met het hele Brussels Gewest. Het aandeel jongeren met **schoolachterstand** in Evere is van dezelfde orde als op gewestelijk niveau het betreft 27 % van de meisjes en 30 % van de jongens.

Op vlak van **huisvesting** liggen de gemiddelde huurprijzen in Evere dicht bij deze van het Gewest. De gemiddelde vastgoedprijzen voor appartementen liggen een beetje lager dan het gewestelijk gemiddelde, terwijl deze voor woningen beduidend lager liggen. Merk op dat Evere in verhouding iets meer eigenaars (42,5 %) telt dan het gewestelijk gemiddelde.

Evere kent sinds enkele jaren **budgettaire** moeilijkheden, dit vertaalt zich in een tekort op het gecumuleerd resultaat in 2012 en in 2013. De ontvangsten uit de aanvullende belastingen op de onroerende voorheffing vormen de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente.

Gezondheid van de inwoners

De **levensverwachting** is in Evere 81 jaar voor de vrouwen en 78 jaar voor de mannen. Door de oudere bevolkingsstructuur ligt het sterftecijfer in Evere relatief hoog. Ook wanneer rekening gehouden wordt met de invloed van de leeftijd, ligt het vroegtijdige sterftecijfer (voor 75 jaar) bij de mannen van Evere hoger dan op gewestelijk niveau, in het bijzonder vroegtijdige sterfte ten gevolge van kanker. **Gezondheid** hangt af van talrijke factoren zoals levensstijl, fysieke omgeving (arbeidsomstandigheden, huisvesting), sociale omstandigheden (sociale en familiale ondersteuning), de toegang tot en de kwaliteit van de zorgen, enzovoort.

UITDAGINGEN

Uit dit statistische overzicht van de gemeente Evere komen een aantal uitdagingen naar voren.

Internationalisering en verjonging, maar nog altijd veel ouderen

Evere kent, net zoals de andere Brusselse gemeenten, een sterke **bevolkingsgroei**. Dit gaat gepaard met een verjonging van de bevolking, een sterke toename van gezinnen met kinderen en de bevolking wordt steeds internationaler.

Hoewel de gemiddelde **leeftijd** al enkele jaren daalt, en er zowel in absolute aantallen als in verhouding tot de bevolking van de gemeente, een toename is van het aantal kinderen in de gemeente, kent Evere eveneens een toename van het aantal zeer ouderen (85-plussers). De uitdaging is om een goed evenwicht te bewaken tussen de behoeften van deze huishoudens met kinderen (kinderopvang, scholen, speelruimte en aangepaste woningen) en de woon- en zorgbehoeften van de oudere bevolking.

Hoewel Evere een kleiner aandeel inwoners met buitenlandse **nationaliteit** heeft in vergelijking met het hele Gewest, ziet de gemeente haar bevolking wel steeds meer divers worden op vlak van nationaliteit, met een stijgend aandeel personen afkomstig uit Oost-Europa en Azië. Dit stelt nieuwe uitdagingen op sociaalcultureel vlak.

Een toenemende kwetsbare bevolking

De bevolking van Evere bestaat voor een groot deel uit de middenklasse. Toch lijkt de positie van de inwoners van de gemeente op de arbeidsmarkt minder gunstig dan voordien. Bovendien wijst de relatief snelle stijging van het aandeel gerechtigden op een **leefloon** op een toename van het aandeel personen in een financieel kwetsbare situatie in de gemeente. De hoge werkloosheid bij jongeren en het relatief hoge aandeel jongeren die recht hebben op een (**equivalent**) **leefloon** zijn in het bijzonder belangrijke en relatief recente uitdagingen voor de gemeente.

Huisvesting en woonomgeving

Onder impuls van de bevolkingsgroei zijn de bevolkings- en **woondichtheid** in de gemeente aanzienlijk toegenomen de afgelopen jaren. Dit is een uitdaging voor de ruimtelijke ordening en vergt een nauwkeurige kwaliteitsbewaking van de woningen, de woonomgeving en de openbare ruimte.

Een aanzienlijk deel van de huisvesting van de gemeente bestaat uit **sociale woningen**. Naast het onderhoud van het woningpark, dient de gemeente te zorgen voor een integratie van allen, ook de meest kwetsbaren, op haar grondgebied.

Stadsvernieuwingsbeleid en mobiliteit

Evere is een residentiële gemeente met eveneens talrijke **economische activiteiten**, gelegen in de onmiddellijke nabijheid van de belangrijke tewerkstellingspool Zaventem-Diegem (Vlaams Gewest). De combinatie van deze functies en de problemen van geluidsoverlast (o.a. veroorzaakt door het luchtverkeer) en de mobiliteitsproblemen vormen in dit deel van het Gewest en haar rand dagelijkse uitdagingen inzake ruimtelijke ordening.

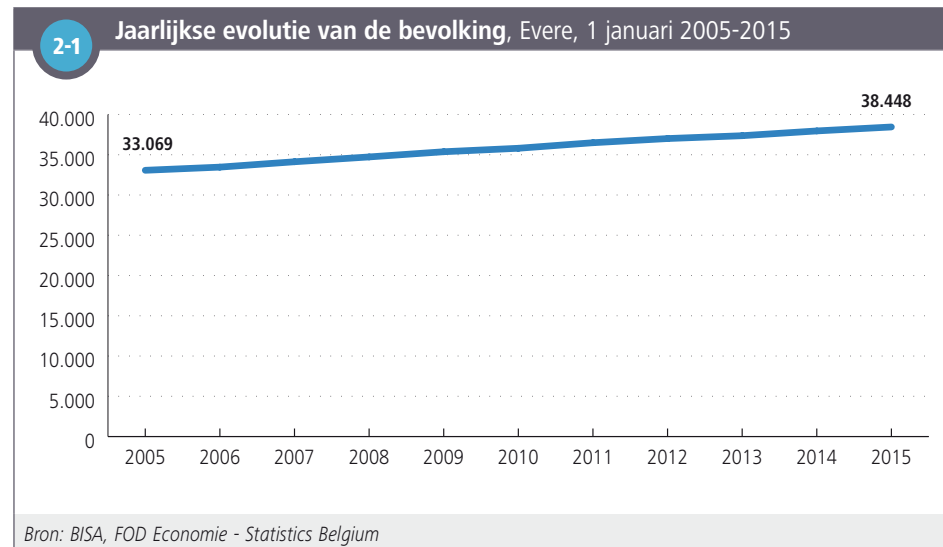
De gemeente zal in de komende jaren ook het hoofd moeten bieden aan de grote gemengde verdichtingsprojecten op de sites Josaphat, Reyers en Schaarbeek-Vorming (waarvoor intergemeentelijke samenwerking en samenwerking met het Gewest nodig is).

Tot slot zijn de uitdagingen op mobiliteitsvlak aanzienlijk. De toegenomen woondichtheid en de nog steeds aangroeiende kantoorruimte, vragen om een doordacht **mobilitieitsbeleid**, waarbij de balans tussen de ontsluiting van de woonwijken en deze van de bedrijventerreinen goed wordt bewaakt. We merken eveneens op dat de ontwikkeling van de metrolijn tussen Bordet en het stadscentrum gepaard zal gaan met belangrijke aanpassingen tijdens en na de graafwerken.

2. BEVOLKING

2.1. EVOLUTIE EN LOOP VAN DE BEVOLKING

Op 1 januari 2015 telt de gemeente Evere officieel 38 448 inwoners ²⁻¹, of 3,3 % van bevolking in het Brussels Gewest. De bevolkingsdichtheid bedraagt 7 662 inwoners per km² (dit is van dezelfde orde als de bevolkingsdichtheid van het Gewest). Tussen 2005 en 2015 nam de bevolking van Evere toe met 16 % en ook hier ligt dit dicht bij de gewestelijke bevolkingstoename (17 %). Dit stemt overeen met een gemiddelde jaarlijkse groei van 1,5 % in Evere, tegenover 1,6 % in het Brussels Gewest.

In het jaar 2014 groeide de bevolking van Evere (1,3 %) tegen ongeveer hetzelfde ritme als de bevolking van het Gewest. De evolutie van de bevolking vloeit voort uit de combinatie van drie factoren: het natuurlijk saldo, het intern migratiesaldo en het extern migratiesaldo ²⁻².

2-2 Loop van de bevolking

	Evere		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Natuurlijke loop				
Geboorten (2014)	579	15,2 ‰	18.514	15,8 ‰
Sterfgevallen (2014)	370	9,7 ‰	9.032	7,7 ‰
Natuurlijk saldo (2014)	209	5,5 ‰	9.482	8,1 ‰
Migraties				
Intern migratiesaldo (2014)	40	1,0 ‰	-13.420	-11,5 ‰
Internationaal migratiesaldo (2014)	287	7,5 ‰	16.106	13,8 ‰
Totale aangroei (inclusief statistische aanpassing)				
Jaarlijkse bevolkingsgroei (2014)	491	1,3 %	11.687	1,0 %
Gemiddelde jaarlijkse bevolkingsgroei (2005-2014)		1,5 %		1,6 %

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium
 Noot: De statistische aanpassing bevat alle laattijdig geregistreerde veranderingen (na 1 maart van het volgende jaar).

Het **natuurlijk saldo** (het aantal geboorten min het aantal sterfgevallen) in verhouding tot de bevolking is positief in Evere. In 2014 ligt het wel onder het gewestelijk natuurlijk saldo (5,5 ‰ tegenover 8,1 ‰), omdat het sterftecijfer relatief hoger ligt in Evere in vergelijking met het Gewest (9,7 ‰ tegenover 7,7 ‰). Dit houdt verband met het relatief hoge aandeel ouderen in de gemeente (zie verder).

Evere is één van de vijf Brusselse gemeentes met een licht positief **intern migratiesaldo** omdat het aantal personen dat vanuit een andere gemeente in België naar Evere migreert (2 966) iets hoger ligt dan het aantal personen dat Evere verlaat voor een andere Belgische gemeente (2 926). Het **internationaal migratiesaldo** is positief, net zoals in (op één na) alle Brusselse gemeenten: het aantal mensen dat vanuit het buitenland in Evere komt wonen (1 134) is groter dan het aantal personen dat Evere

verlaat om zich in het buitenland te vestigen (847)⁴. Dit saldo in verhouding tot de bevolking ligt weliswaar bijna twee keer lager in Evere dan op niveau van het Gewest.

Naast de **officiële bevolking** telt elke gemeente ook een zeker aantal personen dat er wel woont, maar niet tot de officiële bevolking wordt gerekend (asielzoekers, vreemdelingen in een onregelmatige verblijfssituatie, diplomaten en hun gezinsleden...). Wat specifiek de geboorten en sterfgevallen betreft, zijn de **Statistische formulieren voor geboorten en overlijden** een nuttige aanvulling op de gegevens van de officiële bevolking. Deze vermelden immers alle geboren en overleden personen en niet enkel de geboorten en overlijdens van de personen die er officieel verblijven en in het Rijksregister zijn opgenomen, zie hoofdstuk gezondheid.

2.2. STRUCTUUR VAN DE BEVOLKING VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

De bevolkingsstructuur in Evere kent tussen 2005 en 2015 een verjonging: het aandeel 65-plussers in de bevolking daalde terwijl het aandeel jongeren (0-17 jaar) en personen op actieve leeftijd (18-64 jaar) steeg.

In 2015 bleef het aandeel van de bevolking van 65 jaar en ouder wel hoger in Evere dan in het hele Brussels Gewest (16 % tegenover 13 %). Het aandeel jongeren is zeer licht oververtegenwoordigd in vergelijking met het Gewest (24 % tegenover 23 %), terwijl het aandeel personen op actieve leeftijd ondervertegenwoordigd is (60 % tegenover 64 % in het Gewest) **2-3**.

	Uitsplitsing van de bevolking per leeftijdsgroep, 1 januari 2005 en 2015							
	Evere				Brussels Gewest			
	2005		2015		2005		2015	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0 - 17 jaar	7.472	22,6	9.073	23,6	217.522	21,6	267.922	22,8
18 - 64 jaar	19.605	59,3	23.123	60,1	633.716	62,9	751.915	64,0
65 jaar en meer	5.992	18,1	6.252	16,3	155.511	15,4	155.336	13,2
Totaal	33.069	100,0	38.448	100,0	1.006.749	100,0	1.175.173	100,0

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

4 Deze cijfers bevatten naast de immigratie (in sensu stricto) ook de veranderingen van register, de ambtshalve schrappingen en de herinschrijvingen na schrapping.

De Everse bevolking tekende een ongeveer even snelle verjonging op van haar bevolking als het hele Brussels Gewest, ze blijft hierbij wel relatief ouder dan de bevolking van het hele Gewest **2-4**: de gemiddelde **leeftijd** in de gemeente daalde van 39,9 jaar in 2005 tot 38,9 jaar in 2015, tegenover van 38,5 jaar tot 37,4 jaar in het Brussels Gewest. Terwijl Evere in 2005 een **verouderingscoëfficiënt** kende van 80 % zakte deze tot 69 % in 2015, wat wel nog steeds hoger is dan de verouderingscoëfficiënt van het Gewest (58 % in 2015). De **senioriteitscoëfficiënt** is gestegen en ligt hoger dan deze van het Gewest, wat in 2005 nog niet het geval was.

De **economische afhankelijkheidscoëfficiënt** is iets gedaald, maar blijft in 2015 hoger dan in het Brussels Gewest (66 % tegenover 56 % in het Gewest), door zowel een hoog aandeel ouderen als een hoog aandeel jongeren in vergelijking tot het aandeel personen op actieve leeftijd.

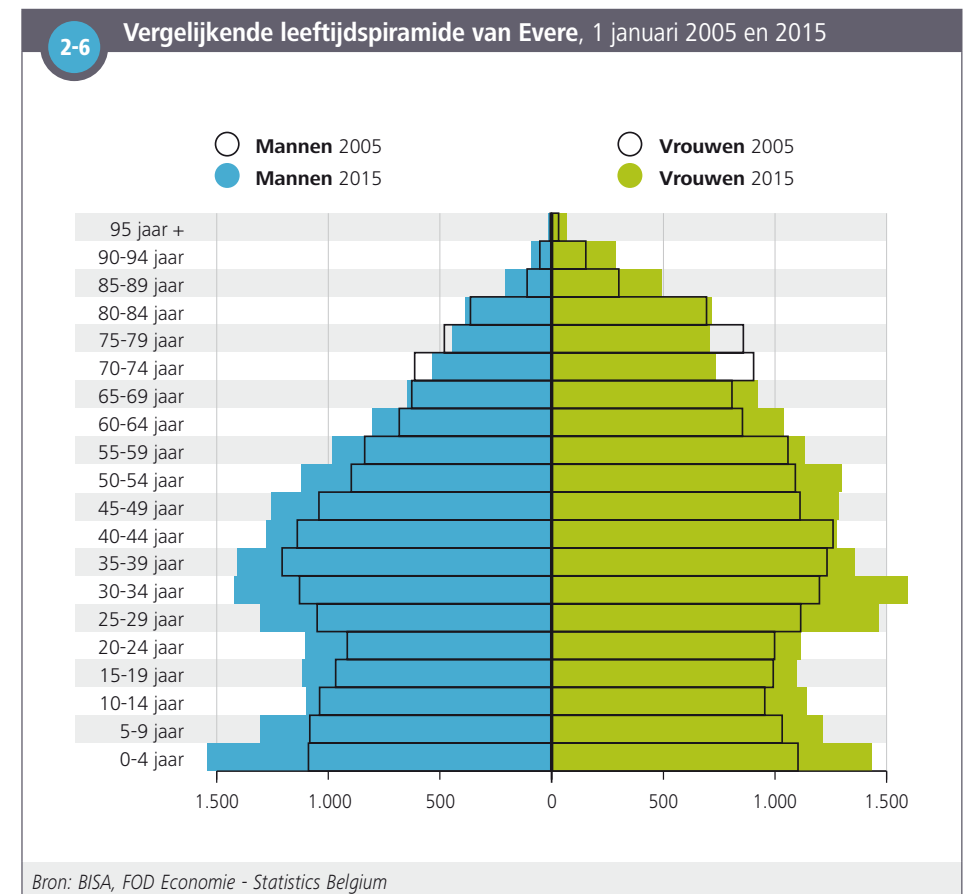
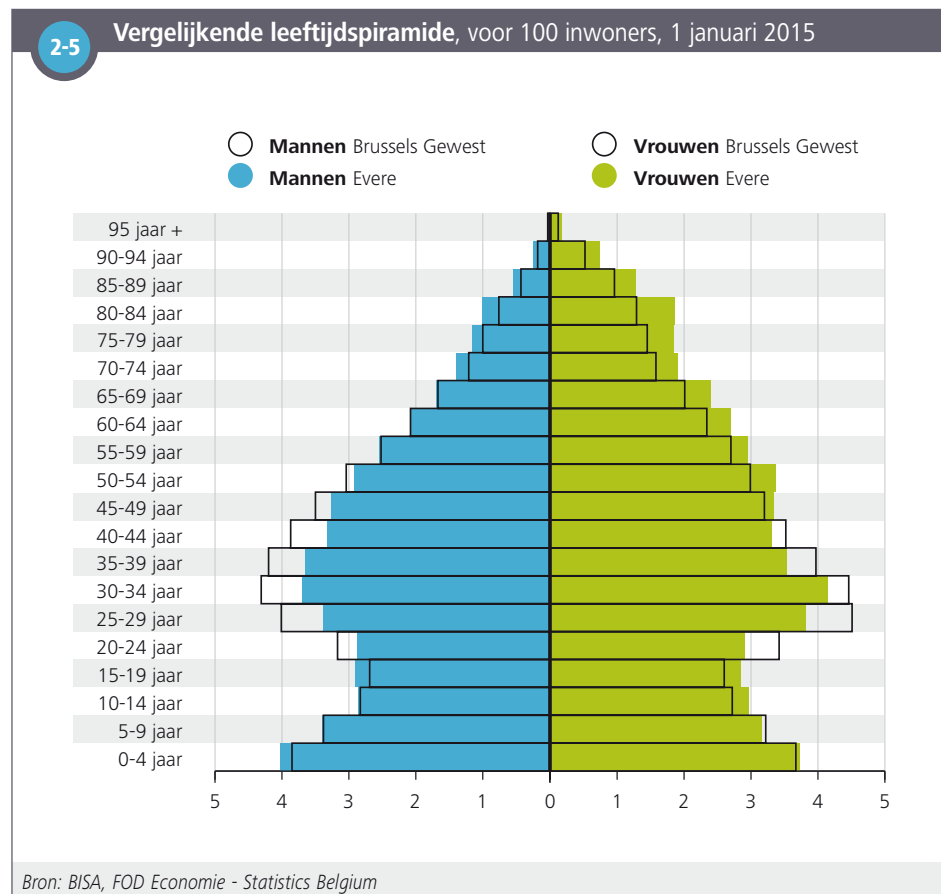
Tot slot kent Evere een kleiner aandeel mannen dan het Brussels Gewest (met een **geslachtsverhouding** van 89 mannen voor 100 vrouwen tegenover 95 voor 100 in het Brussels Gewest), dit kan verklaard worden door de oudere leeftijdsstructuur van Evere, vrouwen zijn immers omwille van hun hogere levensverwachting beter vertegenwoordigd bij de ouderen.

	Indicatoren over de structuur van de bevolking, 1 januari 2005 en 2015			
	Evere		Brussels Gewest	
	2005	2015	2005	2015
Gemiddelde leeftijd totaal (jaar)	39,9	38,9	38,5	37,4
Gemiddelde leeftijd mannen (jaar)	37,6	36,7	36,7	36,1
Gemiddelde leeftijd vrouwen (jaar)	41,8	40,8	40,2	38,6
Verouderingsratio [65+/0-17] (%)	80,2	68,9	71,5	58,0
Afhankelijkheidsratio [(0-17)+(65+)]/(18-64) (%)	68,7	66,3	58,9	56,3
Senioriteitscoëfficiënt [80+/65+] (%)	28,4	36,1	30,4	32,5
Geslachtsverhouding (%)	86,4	88,8	92,4	95,1

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

De eerste **vergelijkende leeftijdspiramide** toont eveneens dat Evere, in vergelijking met het hele Brussels Gewest, een oudere bevolkingsstructuur heeft **2-5**. De mannen ouder dan 70 jaar en de vrouwen ouder dan 44 jaar zijn oververtegenwoordigd. Dit in tegenstelling tot een ondervertegenwoordiging van de bevolking op beroepsactieve leeftijd, in het bijzonder van vrouwen van 20 tot en met 44 jaar en mannen van 20 tot en met 54 jaar. Merk op dat het **totale vruchtbaarheidscijfer** (2,0) zeer dicht ligt bij het gewestelijk gemiddelde (1,9).

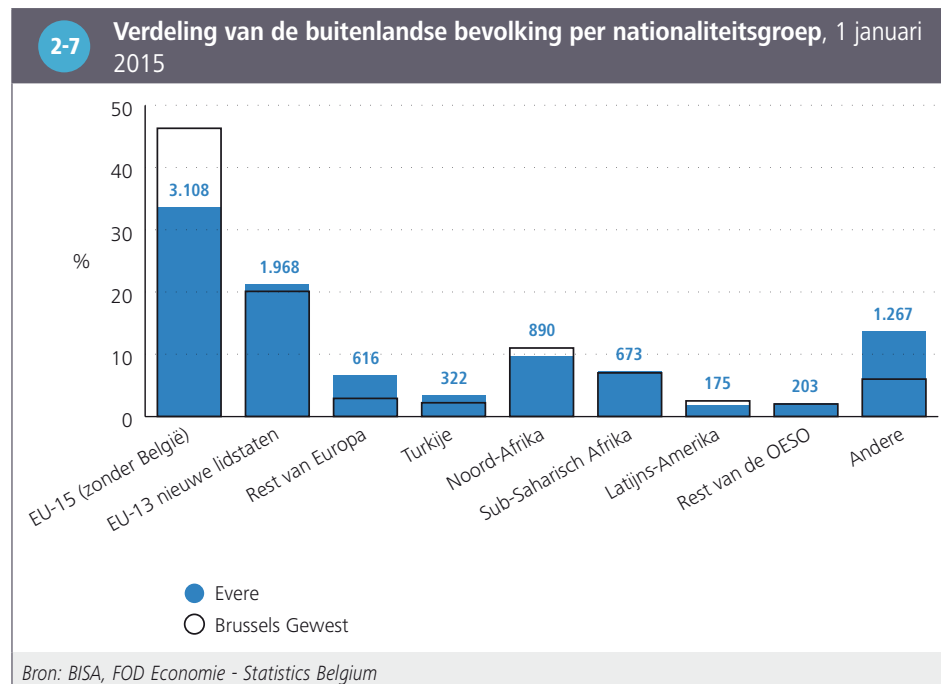
De evolutie van de vorm van de tweede **leeftijdspiramide tussen 2005 en 2015** toont een bevolkingstoename in verschillende mate in de meeste leeftijdsklassen, enkel de bevolking tussen 70 en 80 jaar vormt hierop een uitzondering **2-6**. Bepaalde leeftijdsklassen kenden een grotere bevolkingstoename dan anderen en dragen op die manier bij aan de verjonging van de bevolking in Evere: de piramide heeft een sterkere spar-structuur in 2015 door een vergroting van de basis en het midden. Het aantal jonge kinderen is inderdaad sterk toegenomen, evenals het aantal mannen tussen 25 en 40 jaar en het aantal vrouwen tussen 25 en 35 jaar. Ook de personen tussen 45 en 55 jaar kenden een belangrijke toename.

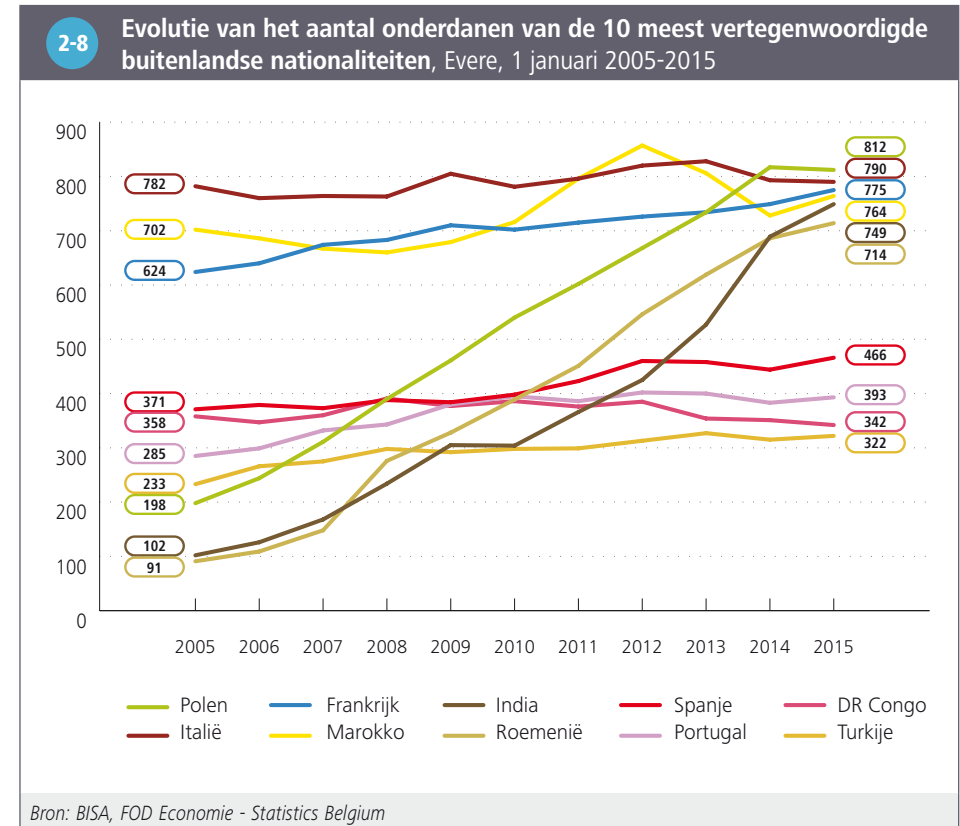
2.3. NATIONALITEITEN

Op 1 januari 2015 hadden 9 222 personen (bijna een vierde van de bevolking van Evere) een buitenlandse **nationaliteit**. Dit aandeel ligt lager dan het gewestelijk gemiddelde (ruim een derde). Onder de Everse bevolking met een buitenlandse nationaliteit, heeft 34 % een nationaliteit van de EU-15, 21 % een nationaliteit van één van de nieuwe lidstaten (EU-13) en 14 % een nationaliteit van "andere" landen, het gaat hier voornamelijk om Indiërs (zie verder).

In vergelijking met het hele Brussels Gewest is er in Evere onder de bevolking met een buitenlandse nationaliteit een ondervertegenwoordiging van personen uit de EU-15 en een lichte oververtegenwoordiging van onderdanen uit de nieuwe lidstaten van de EU (EU-13), maar vooral uit Europa buiten de Europese Unie (voornamelijk in het noorden van de gemeente) en de "andere" landen (voornamelijk in het zuiden van de gemeente **2-7**). Het aandeel Turken onder de bevolking met een buitenlandse nationaliteit is eveneens sterker vertegenwoordigd in Evere in vergelijking met het hele Gewest (zij wonen voornamelijk rond de Haachtsesteenweg in het verlengde van de sterke Turkse concentratie in Schaarbeek en Sint-Joost-ten-Node), in tegenstelling tot onderdanen uit Noord-Afrika.

Onder de bevolking met een **buitenlandse nationaliteit** zijn de Polen, Italianen, Fransen, Marokkanen, Indiërs en Roemenen het sterkst vertegenwoordigd in 2015. De afgelopen tien jaar kende Evere een sterke verandering van de aanwezigheid en de samenstelling van de buitenlandse bevolking **2-8**.

Eerst en vooral was er een opmerkelijke stijging van het aantal Polen en Roemenen: Evere telt in 2015 acht keer zoveel Roemenen en vier keer zoveel Polen dan in 2005. Deze opmerkelijke stijging is merkbaar in heel het Brussels Gewest en houdt verband met de toetreding tot de EU van Polen (in 2004) en Roemenië (in 2007). Eerst is er de regularisatie van personen die reeds aanwezig waren op het Brussels grondgebied. Verder is er de komst van nieuwe personen door het vrije verkeer van werknemers. Ook is er een toename van werkaanbiedingen voor de onderdanen van deze nieuwe lidstaten in Brussel als hoofdstad van de EU. Sinds 2013 wordt er echter een stagnatie

van het aantal Polen in het Brussels Gewest geobserveerd en sinds 2014 in Evere, wat verband kan houden met de toegenomen [circulaire migratie](#)⁵.

Daarnaast steeg het aantal Indiërs opmerkelijk (zeven keer zoveel Indiërs in 2015 dan in 2005). Dit kan verklaard worden door de sterk aanwezige IT-sector in de (nabijheid van) de gemeente.

Tot slot noteren we een stijging van het aantal Turken, Portugezen, Spanjaarden en Fransen (respectievelijk +38 %, +38 %, +26 % +24 %). Het aantal Congolezen en het aantal Marokkanen zijn gelijkaardig in 2005 en 2015. Hetzelfde geldt voor het aantal Italianen [2-8](#).

2.4. HUISHOUDENS

Op 1 januari 2015 telt Evere 16 826 private huishoudens, of 1 266 meer huishoudens dan in 2005. In 2015 bestaat 41 % van de huishoudens uit één persoon, 25 % uit twee personen en 33 % uit minimum drie personen (tegenover respectievelijk 44 %, 28 % en 28 % in 2005). Er was dus een toename van het aandeel grote huishoudens (minstens drie personen) ten koste van het aandeel een- en tweepersoonshuishoudens. In de absolute cijfers zien we dan ook dat de toename van het aantal Everse huishoudens in de laatste tien jaar bijna volledig toe te schrijven is aan een toename van het aantal huishoudens met meer dan 2 personen (meestal huishoudens met kinderen) [2-9](#).

De gemiddelde **grootte** van de huishoudens in Evere (2,25) is iets groter dan in het Brussels Gewest (2,14) in 2015.

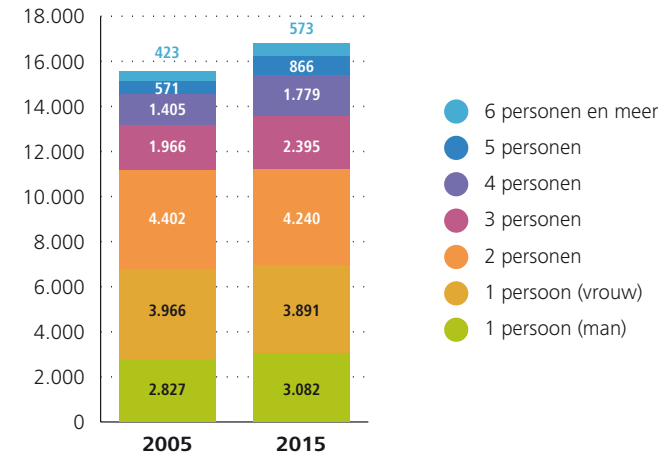
Het aandeel alleenwonenden onder de private huishoudens in Evere (41 %) ligt lager in vergelijking met het hele Brussels Gewest (47 %) [2-10](#). Zowel **koppels** zonder kinderen (17 %) als koppels met kinderen (26 %) zijn in Evere iets sterker vertegenwoordigd dan in het Gewest (respectievelijk 15 % en 24 %). Meer dan een op de acht huishoudens is alleenstaande ouder (13 %) - een aandeel dat iets hoger ligt dan het gewestelijk gemiddelde - en 87 % van deze alleenstaande ouders zijn vrouwen⁶. Dit hoge aandeel alleenstaande ouders kan deels mogelijks worden verklaard het relatieve hoge aantal sociale woningen voor 100 private huishoudens (zie hoofdstuk huisvesting).

5 Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2015), *Een demografische boom onder de loep: Roemenen, Polen en Bulgaren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Focus nr. 9, juni 2015

6 Aangezien men maar op één plaats gedomicilieerd kan zijn en dit in geval van bilocatie voor de kinderen meestal bij de moeder is, wordt het aantal alleenstaande vaders onderschat.

2-9

Evolutie van het aantal private huishoudens per grootte, Evere, 1 januari 2005 en 2015

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

2-10

Aantal private huishoudens volgens type, 1 januari 2015

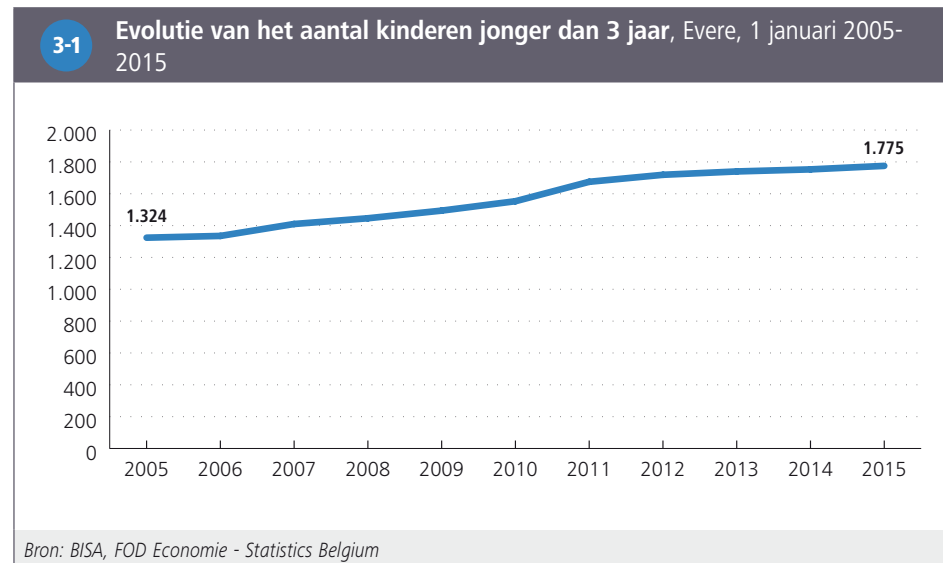
	Evere		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Alleenwonenden	6.937	41,2	252.404	46,5
Koppels zonder kinderen	2.843	16,9	82.157	15,1
<i>Gehuwden</i>	2.161	12,8	56.694	10,4
<i>Samenwonenden</i>	682	4,1	25.463	4,7
Koppels met kind(eren)	4.406	26,2	128.289	23,6
<i>Gehuwden</i>	3.599	21,4	104.484	19,3
<i>Samenwonenden</i>	807	4,8	23.805	4,4
Alleenstaande ouders	2.210	13,1	62.690	11,6
Andere types	430	2,6	17.130	3,2
Totaal	16.826	100,0	542.670	100,0

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

3. JONGE KINDEREN

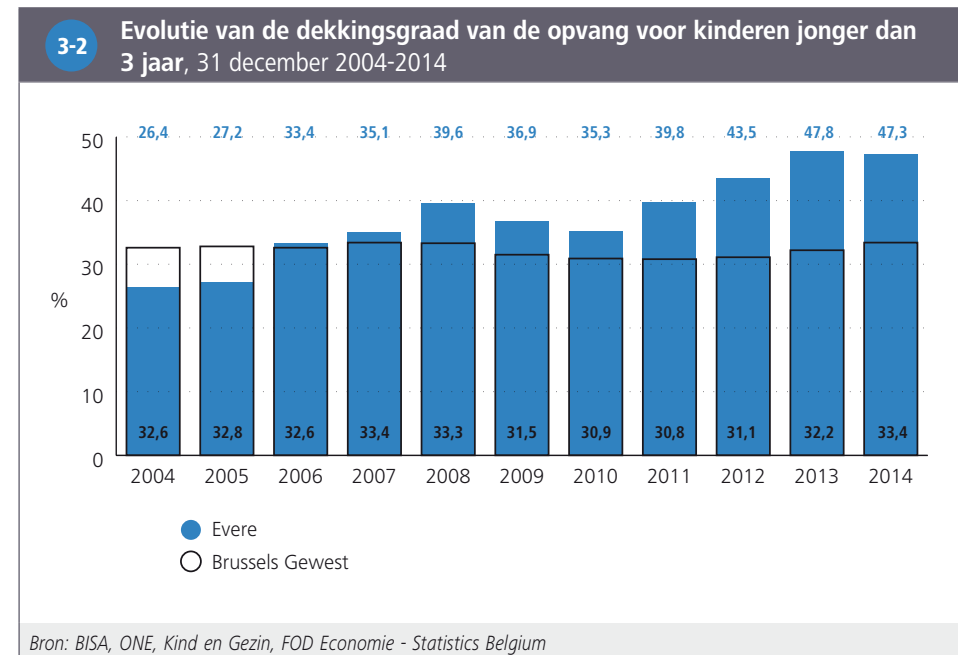
3.1. EVOLUTIE VAN HET AANTAL KINDEREN JONGER DAN 3 JAAR

Op 1 januari 2015 telde Evere 1 775 kinderen jonger dan 3 jaar, dit vertegenwoordigt 4,6 % van de totale bevolking (gelijk aan het niveau van het Brussels Gewest). Het aantal kinderen van deze leeftijd steeg de afgelopen tien jaar met 34 %, dit is een sneller groei ritme dan op gewestelijk niveau (+25 %) ³⁻¹.

3.2. KINDEROPVANG: DEKKINGSGRAAD EN TOEGANKELIJKHEID

Op 31 december 2014, bereikt de **dekkingsgraad** van de kinderopvang binnen de eigen gemeente 47 % in Evere ³⁻². Er is dus bijna één plaats voor twee kinderen (jonger dan 3 jaar) in Evere, tegenover één plaats voor drie kinderen op het niveau van het hele Brussels Gewest. Ondanks enkele fluctuaties, is de dekkingsgraad in de kinderopvang wel aanzienlijk verbeterd tegenover 2005 (toen er slechts één plaats voor vier kinderen was in Evere), dankzij de ontwikkeling van veel nieuwe opvangplaatsen.

Op 31 december 2014 tellen we in totaal 839 plaatsen in de kinderopvang in Evere **3-3**. Het gaat hier om alle plaatsen, waarvan sommigen zijn voorbehouden voor kinderen van het personeel van ondernemingen of instellingen, die niet noodzakelijk in het Brussels Gewest wonen. Net als in de meeste Brusselse gemeenten gaat het hoofdzakelijk om plaatsen in collectieve opvang (kinderdagverblijven) (96 %). Er wordt relatief weinig gezinsopvang (onthaalouders) georganiseerd in heel het Gewest.

Wanneer we de opvangplaatsen die gereserveerd zijn voor bepaalde categorieën (bijvoorbeeld kinderopvang verbonden aan een bedrijf of die enkel kinderen opvangt van bepaalde nationaliteiten of religieuze groepen) buiten beschouwing laten, en enkel rekening houden met opvangplaatsen waarvoor het tarief berekend wordt in functie van het inkomen van de ouders, bedraagt de dekkingsgraad 23 % in Evere (tegenover 20 % in het Brussels Gewest). Dit betekent minder dan een plaats voor vier kinderen (jonger dan 3 jaar) die **toegankelijk** is voor iedereen en aan een inkomenstarief.

Hoewel Evere dus, in vergelijking met het hele Gewest, een betere dekkingsgraad heeft van de kinderopvang, is de toegankelijkheid van deze kinderopvang beperkter: slechts minder dan helft van alle plaatsen zijn toegankelijk voor iedereen aan een inkomenstarief.

3-3 Kinderopvang voor kinderen jonger dan 3 jaar en toegankelijkheid, 31 december 2014		
	Evere	Brussels Gewest
Kinderopvang		
Aantal kinderopvangplaatsen in collectieve opvang	809	17.408
Aantal kinderopvangplaatsen in gezinsopvang	30	573
Totaal aantal kinderopvangplaatsen	839	17.981
Toegankelijkheid		
Aantal kinderopvangplaatsen voor 100 kinderen jonger dan 3 jaar	47,3	33,4
Aantal kinderopvangplaatsen (aan het inkomen gekoppeld tarief en toegankelijk voor iedereen) voor 100 kinderen jonger dan 3 jaar	22,8	19,9
Aandeel kinderopvangplaatsen (aan het inkomen gekoppeld tarief) in het totaal aantal plaatsen (%)	60,5	70,8
<i>Bron: BISA, ONE, Kind en Gezin, FOD Economie - Statistics Belgium</i>		

4. ONDERWIJS

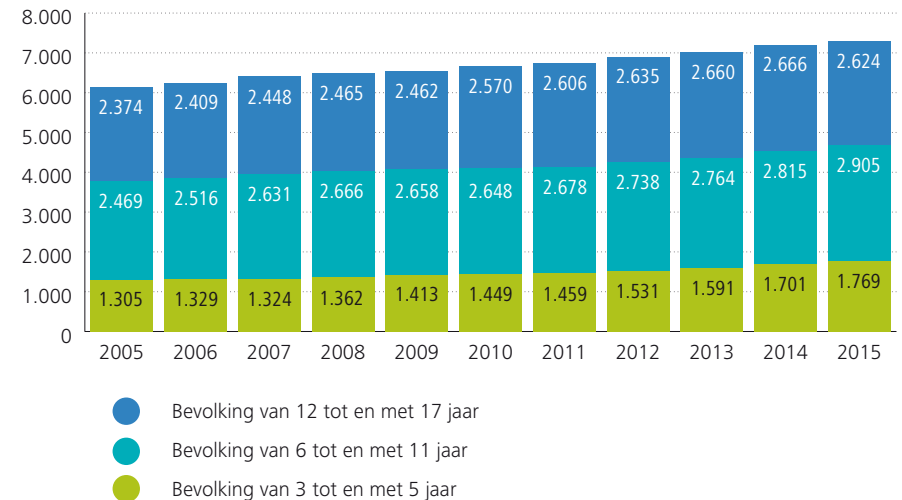
4.1. EVOLUTIE VAN DE BEVOLKING VAN 3 TOT EN MET 17 JAAR

Tussen 2005 en 2015 steeg het aantal kinderen van 3 tot en met 17 jaar in alle leeftijdscategorieën ⁴⁻¹. Het aandeel kinderen van 3 tot en met 5 jaar in de totale bevolking steeg licht (van 3,9 % in 2005 tot 4,6 % in 2015), het aandeel kinderen van 6 tot en met 11 jaar en adolescenten van 12 tot en met 17 jaar) bleef stabiel en bedraagt in 2015 respectievelijk 7,6 % en 6,8 %.

Merk op dat de bevolkingscijfers die weergegeven zijn in de figuur ⁴⁻¹ enkel betrekking hebben op de officiële bevolking, en dat bepaalde kinderen (waarvan de ouders bijvoorbeeld ingeschreven zijn in het Wachtregister of die zonder wettig verblijf in het land verblijven) die hier wel schoollopen, niet meegeteld worden. Deze kinderen worden daarentegen wel mee opgenomen in de gegevens over de schoolbevolking (zie volgende paragraaf). Daartegenover zijn er ook kinderen die wel in de officiële bevolkingscijfers voorkomen maar die we niet terugvinden in de schoolbevolking. Deze schoolbevolking telt immers enkel de kinderen die school lopen in een school van de Franse of Vlaamse gemeenschap⁷.

4-1

Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar, Evere,
1 januari 2005-2015

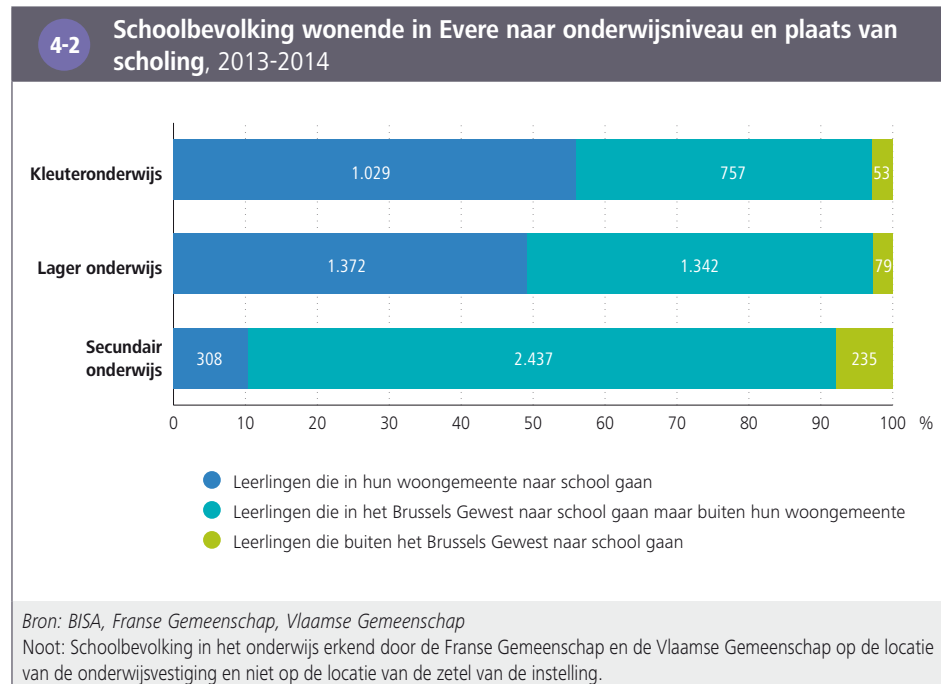

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

⁷ Ook de schoolachterstand kan een deel van de verschillen tussen figuur 4-1 en figuur 4-2 verklaren.

4.2. SCHOOLBEVOLKING: ONDERWIJSNIVEAU, PLAATS VAN SCHOLING EN ONDERWIJSVORM

Tijdens het schooljaar 2013-2014 waren respectievelijk 1 839, 2 790 en 2 977 **leerlingen** die in Evere wonen, in het kleuter-, lager en secundair onderwijs (erkend door de Vlaamse of Franse Gemeenschap⁸) ingeschreven. Van de leerlingen van de kleuterschool en de lagere school loopt ongeveer een op twee school in Evere zelf, bij de leerlingen van het secundair is dat ongeveer een op de tien **4-2**. Het lage aandeel leerlingen dat school loopt in de gemeente zelf, in het bijzonder voor het secundair onderwijs, illustreert dat er slechts weinig scholen zijn in Evere.

De Everse leerlingen in het secundair onderwijs volgen iets vaker dan het gewestelijk gemiddelde het technisch **onderwijs** **4-3**. Het aandeel leerlingen in het buitengewoon onderwijs (lager en secundair onderwijs) is in Evere (4,4 %) van dezelfde orde als in het hele Brussels Gewest (4,6 %).

4-3 Verdeling van de schoolbevolking in het leerplichtonderwijs (woonplaats) naar onderwijsniveau en onderwijsvorm, 2013-2014

	Evere		Brussels Gewest
	Aantal	% in het niveau	% in het niveau
Lager onderwijs			
Lager onderwijs	2.634	94,4	94,5
Buitengewoon basisonderwijs	156	5,6	5,5
Totaal lager onderwijs	2.790	100,0	100,0
Secundair onderwijs			
Secundair onderwijs 1 ^{ste} graad	967	32,5	33,7
Secundair onderwijs 2 ^{de} en 3 ^{de} graad (en 4 ^{de} graad voor de Franse Gemeenschap)			
<i>Algemeen secundair onderwijs</i>	835	28,0	29,2
<i>Technisch secundair onderwijs</i>	579	19,4	16,9
<i>Kunstsecundair onderwijs</i>	8	0,3	0,4
<i>Beroepssecundair onderwijs</i>	491	16,5	16,1
Buitengewoon secundair onderwijs	97	3,3	3,7
Totaal secundair onderwijs	2.977	100,0	100,0

Bron: BISA, Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap
 Noot: De gegevens van de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap zijn per onderwijsvorm gehergroepeerd.

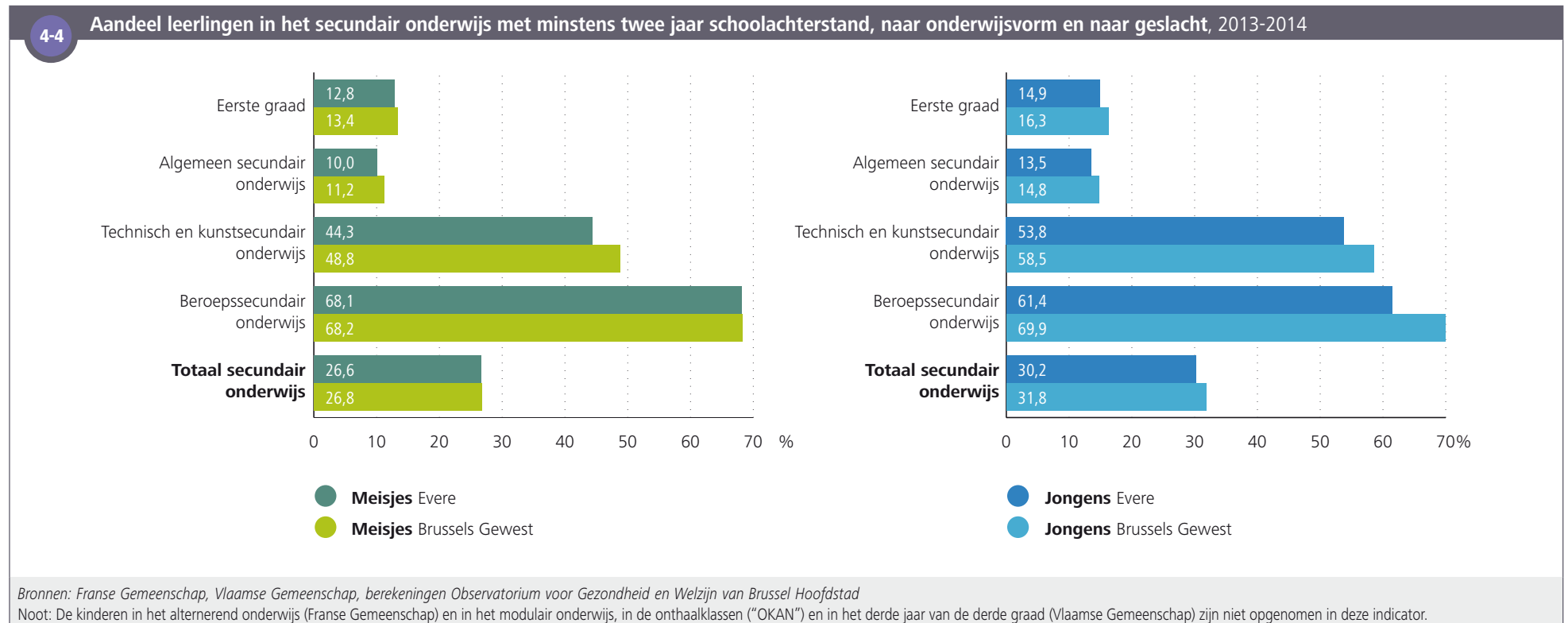
⁸ Leerlingen die onderwijs volgen binnen een school die niet erkend is door de overheid (Europese of internationale scholen, privé-scholen die niet officieel erkend zijn door één van de twee Gemeenschappen, thuisonderwijs) zijn dus niet opgenomen in deze statistieken.

4.3. SCHOOLACHTERSTAND

Het aandeel leerlingen met een **schoolachterstand** (twee jaar of meer) houdt sterk verband met de onderwijsvorm en dit zowel in Evere als in het hele Gewest. Het percentage leerlingen met een schoolachterstand is duidelijk veel hoger in het beroepsonderwijs, gevolgd door het technisch en kunstsonderwijs en vervolgens het algemeen onderwijs. In het algemeen hebben jongens vaker een schoolachterstand dan meisjes (leerlingen van Evere in het beroepsonderwijs vormen hierop een uitzondering)

4-4

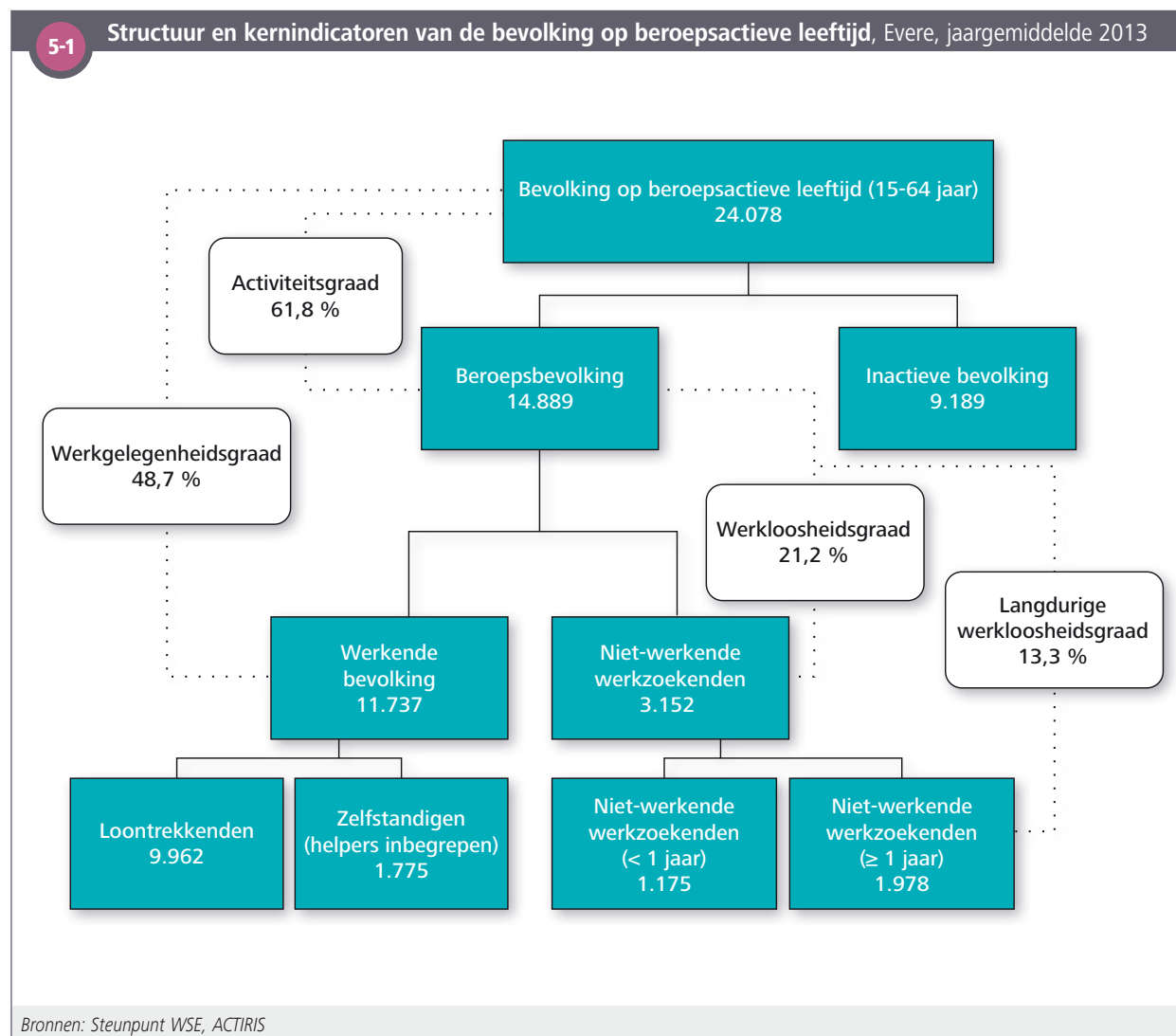
In Evere hebben, voor alle richtingen samen, 27 % van meisjes et 30 % van de jongens in het secundair onderwijs een schoolachterstand. Het aandeel leerlingen met schoolachterstand ligt voor de Everse jongens iets lager in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde, voor meisjes ligt het aandeel even hoog.

5. ARBEIDSMARKT

5.1. SOCIO-ECONOMISCHE POSITIE VAN DE BEVOLKING

In 2013 is 62 % van de 24 078 personen op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) in Evere actief op de arbeidsmarkt ([beroepsbevolking](#)). Onder hen heeft bijna acht op tien een job en is iets meer dan twee op de tien ingeschreven bij Actiris als “niet-werkende werkzoekende” (NWWZ). Onder deze NWWZ is bijna twee derde al minstens één jaar lang werkloos ⁵⁻¹⁹.

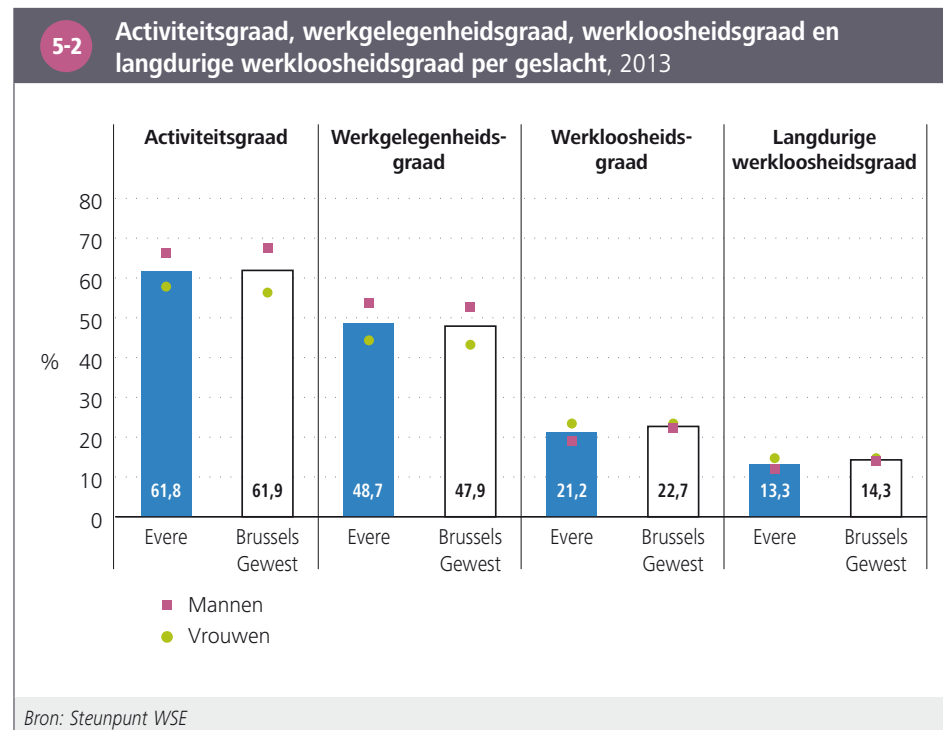

⁹ In dit hoofdstuk worden de [beroepsbevolking](#) en de werkende bevolking onderschat omdat de personen die in de Europese en internationale instellingen werken, zeelui bij de koopvaardij, huishoudelijk personeel en zwartwerkers niet in rekening worden gebracht.

5.2. ACTIVITEITS-, WERKGELEGENHEIDS- EN WERKLOOSHEIDSGRAAD

De arbeidsmarktindicatoren zijn voor Evere gelijkaardig aan deze van het hele Brussels Gewest **5-2**. De **activiteitsgraad** van de mannen blijkt wel iets lager te liggen dan op gewestelijke schaal, in tegenstelling tot deze van de vrouwen. Terwijl de **werkloosheidsgraad** van de Everse vrouwen identiek is aan deze van het Gewest, ligt deze van de mannen iets lager in de gemeente.

Wat betreft de activiteitsgraad zijn de **verschillen tussen mannen en vrouwen** minder groot in Evere dan op gewestelijk niveau, maar voor de werkloosheidsgraad zijn de verschillen tussen mannen en vrouwen daarentegen groter in Evere dan in het hele Brussels Gewest.

De situatie van de Everse bevolking op de arbeidsmarkt verslechterde de afgelopen jaren. Terwijl de werkloosheidsgraad van de gemeente Evere begin de jaren 2000 nog

een stuk lager lag dan deze voor het hele Gewest, evolueerde deze de afgelopen jaren meer in de richting van deze voor het hele Brussels Gewest.

Merk op dat het gemeentelijk gemiddelde belangrijke verschillen tussen de verschillende **wijken** maskeert, met een lage werkloosheidsgraad in de wijk Leopold III-laan (in het centrum van de gemeente) en de hoogste werkloosheidsgraad in de wijken Conscience en Vrede (in het noorden).

De **activiteitsgraad** van de Everse jongeren (15-24 jaar) ligt iets hoger dan het gewestelijk gemiddelde **5-3**. Onder deze jongeren op de arbeidsmarkt is de **werkloosheidsgraad** hoog: meer dan één op de drie jongeren in Evere is werkloos (hetzelfde aandeel als gemiddeld voor het Brussels Gewest). In de oudere leeftijdsgroepen is de werkloosheidsgraad daarentegen iets lager in Evere dan op gewestelijk niveau.

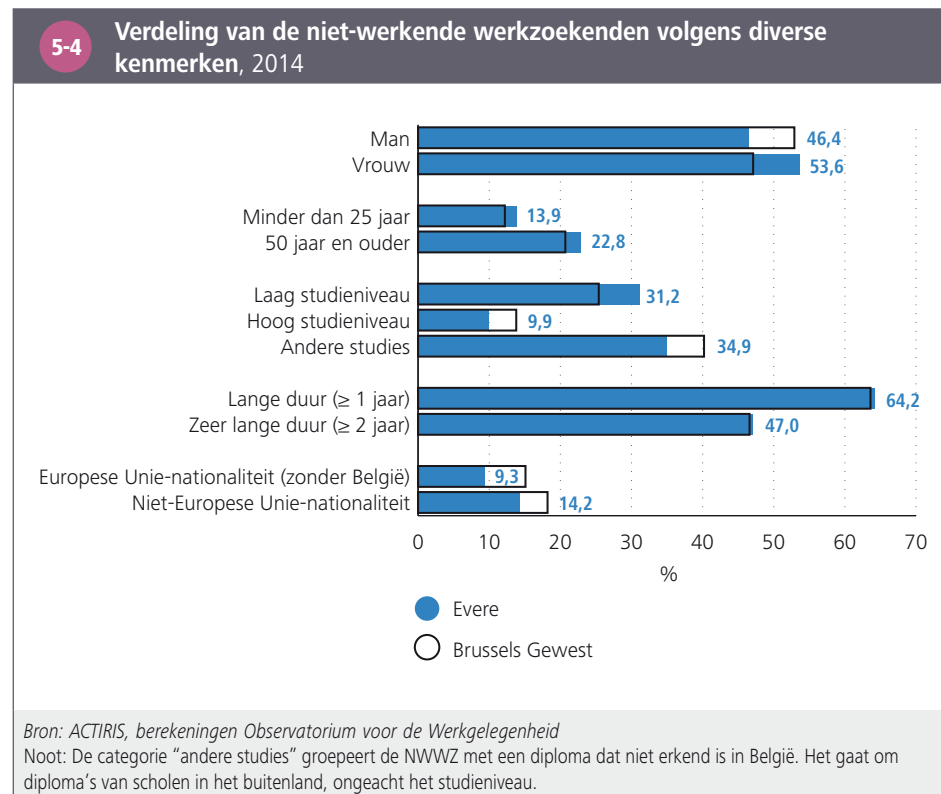
5-3 Activiteitsgraad, werkgelegenheidsgraad en werkloosheidsgraad per leeftijdsgroep, 2013

	Activiteitsgraad (%)		Werkgelegenheidsgraad (%)		Werkloosheidsgraad (%)	
	Evere	Brussels Gewest	Evere	Brussels Gewest	Evere	Brussels Gewest
15 tot 24 jaar	30,4	28,7	19,4	18,3	36,0	36,3
25 tot 49 jaar	74,1	73,1	59,2	57,1	20,1	21,9
50 tot 64 jaar	58,1	58,8	47,4	42,1	18,4	20,1
Totaal	61,8	61,9	48,7	47,9	21,2	22,7

Bron: Steunpunt WSE

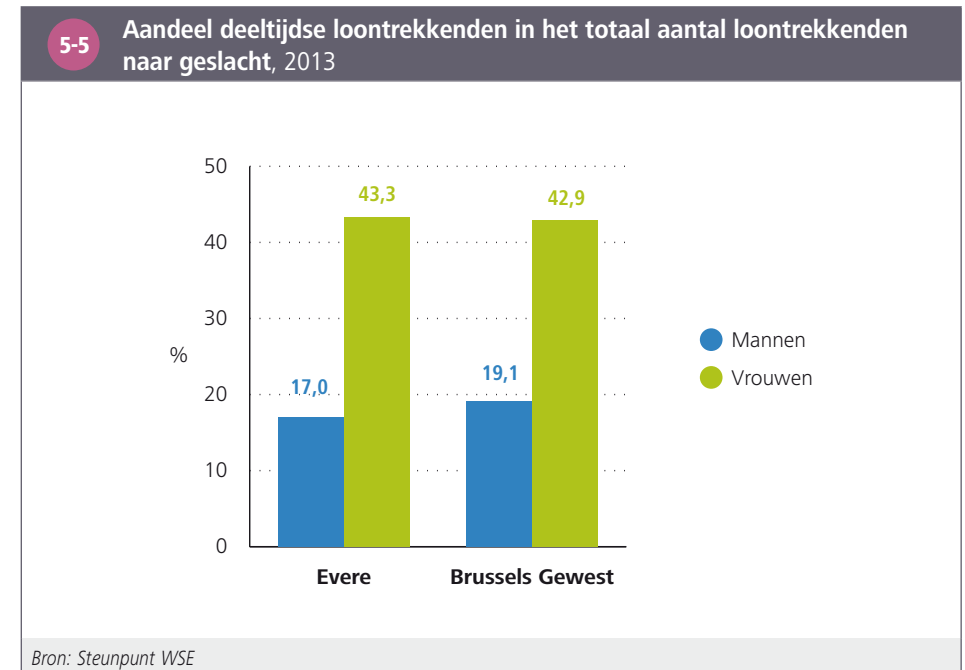
5.3. PROFIEL VAN DE NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

Hoewel de algemene arbeidsmarktindicatoren (activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad) in Evere slechts weinig verschillen met deze voor het hele Gewest, verschilt het profiel van de **niet-werkende werkzoekenden** (NWWZ) in Evere op een aantal vlakken met die van het hele Brussels Gewest: de NWWZ zijn in Evere, in vergelijking met de gewestelijke cijfers, vaker laag opgeleid, met een Belgische nationaliteit, ouder dan 50 of jonger dan 25 jaar en het zijn vaker vrouwen. Tot slot is het aandeel NWWZ met een diploma dat niet erkend is in België ("andere studies") lager dan op gewestelijk niveau, dit houdt verband met de geringere aanwezigheid van personen met buitenlandse nationaliteit **5-4**.

5.4. DEELTIJDSE WERKNEMERS

Zowel Evere als het Gewest tellen duidelijk meer vrouwelijke dan mannelijke **deeltijdse werknemers** **5-5**. In Evere werken er 43 % van de vrouwelijke werknemers en 17 % van de mannelijke werknemers deeltijds. Mannen zijn in verhouding iets minder deeltijds aan het werk in Evere dan op niveau van het Brussels Gewest (19 %).

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

6.1. BINNENLANDSE WERKGELEGENHEID

Wat de **binnenlandse werkgelegenheid** betreft, telt Evere in 2013 1 852 **zelfstandigen** en 20 614 **loontrekkenden** (ongeacht de gemeente waar ze wonen), wat goed is voor respectievelijk 2 % van de zelfstandigen en 3 % van de loontrekkenden van het Brussels Gewest.

Het grootste deel van de arbeidsplaatsen worden door mannen ingenomen (62 % tegenover 50 % in het Gewest) **6-1**. Daarnaast valt het hogere aandeel arbeidsplaatsen voor ambtenaren op (26 % van de arbeidsplaatsen tegenover 19 % in het Gewest), in tegenstelling tot de arbeidsplaatsen voor bedienden (55 % van de arbeidsplaatsen tegenover 61 % in het Gewest). De aanwezigheid van het ministerie van defensie op het grondgebied van Evere is verantwoordelijk voor meer dan 18 % van de arbeidsplaatsen en kan dit hoog percentage arbeidsplaatsen voor mannen en ambtenaren in de gemeente voor een deel verklaren.

6-1 Aantal arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling per geslacht en statuut, 31 december 2013		
	Evere	Brussels Gewest
Aantal arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling	21.146	621.821
Verdeling naar geslacht (in % van het totaal)		
Man	61,7	49,8
Vrouw	38,3	50,2
Verdeling naar statuut (in % van het totaal)		
Arbeider	19,9	20,2
Bediende	54,5	60,8
Ambtenaar	25,6	19,1

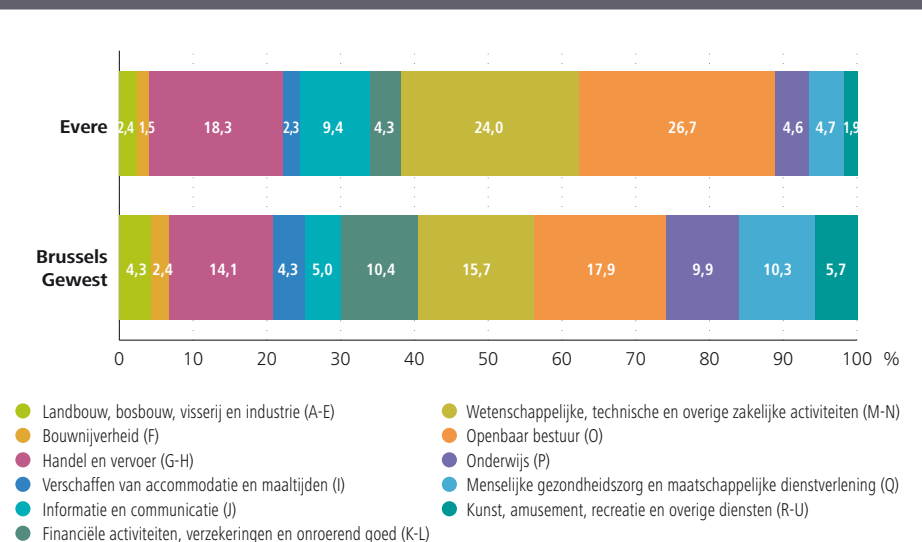
Bron: RSZ, berekeningen BISA

De verdeling van de arbeidsplaatsen per **activiteitstak** toont dat de sector overheidsadministratie sterk vertegenwoordigd is in Evere: 27 % van alle arbeidsplaatsen zijn in deze sector (tegenover 18 % in het hele Brussels Gewest) **6-2**, in het bijzonder

door de aanwezigheid van het ministerie van defensie. De tweede belangrijkste sector in Evere is die van diensten aan ondernemingen (24 % van de arbeidsplaatsen, tegenover 16 % in het Gewest), gevolgd door deze van handel, herstellingen en transport (18 % tegenover 14 % in het Gewest). De sector van informatie en communicatie is eveneens sterk vertegenwoordigd in Evere (9 % van de arbeidsplaatsen tegenover 5 % op gewestelijk niveau).

Evere heeft door zijn (internationale) bereikbaarheid door o.a. de nabijheid van de luchthaven een grote aantrekkingskracht op bedrijven. Hoewel enkele gebouwen van de NAVO op het grondgebied van Evere liggen, gaat dit om internationaal personeel waarvan de meeste niet in de statistieken worden opgenomen.

6-2 Verdeling van het aantal arbeidsplaatsen per activiteitssector, 31 december 2013

Bron: RSZ, berekeningen BISA

6.2. ONDERNEMINGEN

De statistieken over het **aantal ondernemingen**, die hier worden vermeld, hebben enerzijds betrekking op de **lokale vestigingseenheden** (exploitatiezetels van de ondernemingen met minstens een werknemer die aangegeven is bij de RSZ) en anderzijds op de **btw-plichtige ondernemingen**¹⁰ (enkel de maatschappelijke zetels van ondernemingen tellen mee).

Op 31 december 2013 telt Evere 776 **lokale vestigingseenheden** op haar grondgebied, goed voor 2,2 % van alle eenheden in het hele Brussels Gewest. Als we kijken naar de **grootte** van de ondernemingen - vergeleken aan de hand van het aantal loontrekkenden - dan heeft Evere, in verhouding, iets meer middelgrote ondernemingen (10 tot 199 werknemers) en minder kleine ondernemingen (minder dan 10 werknemers) dan gemiddeld in het Gewest **6-3**.

6-3 Aantal lokale vestigingseenheden volgens grootte, 31 december 2013		
	Evere	Brussels Gewest
Totale aantal lokale vestigingseenheden	776	34.881
Verdeling naar grootteklasse in aantal werknemers (in % van het totaal)		
1 tot 9 werknemers	71,5	78,2
10 tot 49 werknemers	20,9	16,6
50 tot 199 werknemers	6,2	3,8
200 werknemers en meer	1,4	1,4

Bron: RSZ, gedecentraliseerde gegevens, berekeningen BISA
 Noot: Locatie volgens de zetel van de lokale vestigingseenheid.

¹⁰ Het aantal **btw-plichtige ondernemingen**, is bijna altijd hoger dan het aantal **lokale vestigingseenheden** in een gemeente. Dat is te wijten aan het feit dat de statistieken van de btw-plichtige ondernemingen ook de ondernemingen vermelden die geen enkele werknemer aangeven bij de RSZ, wat het geval is voor een groot aantal zelfstandigen. Deze ondernemingen zonder werknemers worden niet in de statistieken over de lokale vestigingseenheden vermeld.

Op 31 december 2014 hadden 2 198 btw-plichtige ondernemingen hun maatschappelijke zetel in Evere (2,3 % van alle **btw-plichtige ondernemingen** in het Brussels Gewest) **6-4**.

Wat betreft de dynamiek van de **oprichting** van ondernemingen tussen 2010 en 2014 werden er in Evere gemiddeld 10,6 ondernemingen per jaar opgericht op 100 ondernemingen, dit is iets minder in vergelijking met het Gewest (12 op 100).

De **stopzettingen** waren gemiddeld gelijk (gemiddeld 8 stopzettingen per jaar op 100 ondernemingen).

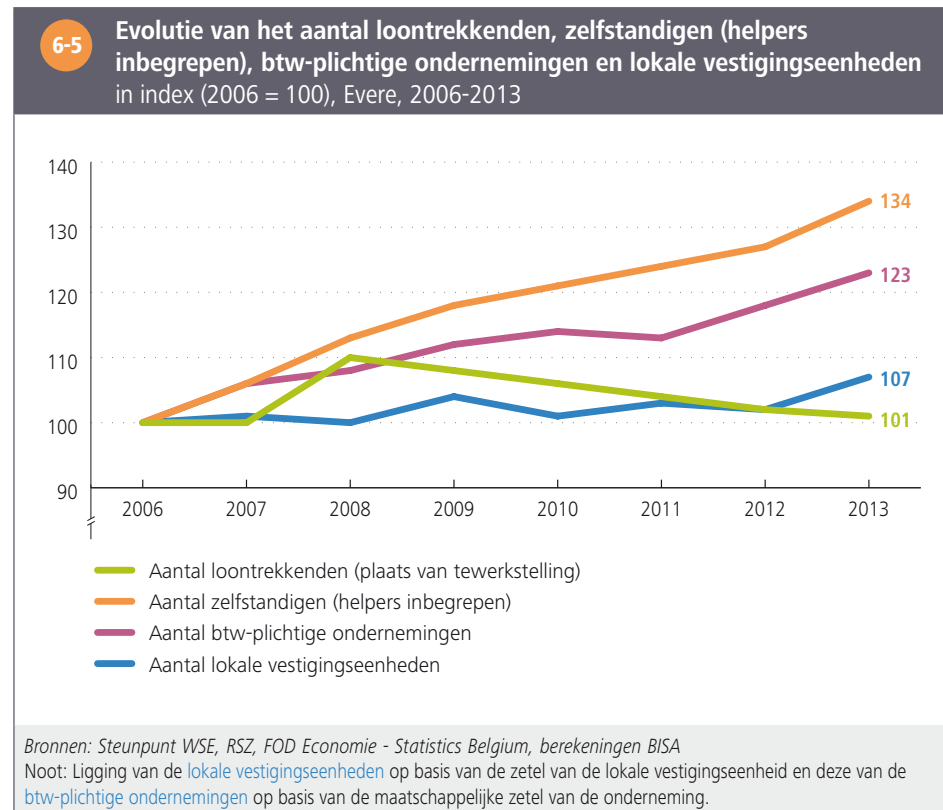
Faillissementen (die slechts een deel van de stopzettingen vertegenwoordigen) waren, in verhouding, minder talrijk in Evere in deze periode in vergelijking met het Gewest (1,9 op 100 ondernemingen tegenover 2,6 op 100 voor het Gewest).

6-4 Demografisch verloop van de ondernemingen		
	Evere	Brussels Gewest
Aantal btw-plichtige ondernemingen op 31 december 2014	2.198	94.436
Gemiddelde jaarlijkse oprichtingsgraad van btw-plichtige ondernemingen (2010-2014) (%)	10,6	12,0
Gemiddelde jaarlijkse stopzettingsgraad van btw-plichtige ondernemingen (2010-2014) (%)	8,2	8,3
Gemiddelde jaarlijkse faillissementsgraad van ondernemingen (2010-2014) (%)	1,9	2,6

Bron: FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA
 Noot: Locatie volgens de maatschappelijke zetel van de wettelijke eenheid. De verschillende percentages stemmen overeen met de jaarlijkse gemiddelde percentages voor de periode 2010-2014.

6.3. EVOLUTIE 2006-2013

Het aantal zelfstandigen steeg in de periode 2006-2013 sterker in Evere (+34 %) dan op niveau van het Gewest (+28 %). Ook het aantal [btw-plichtige ondernemingen](#) kende globaal een stijging. Het aantal [lokale vestigingseenheden](#) stagneert daarentegen en het aantal loontrekkenden kende eerst een korte stijging tot 2008, waarna hun aantal terug daalde tot op het niveau van 2006 [6-5](#).

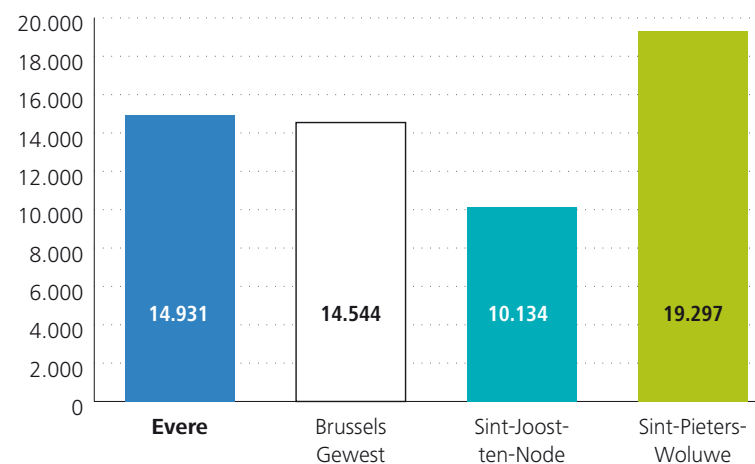
7. INKOMENS

7.1. FISCALE INKOMENS

Op basis van de [fiscale statistieken](#) en rekening houdend met de samenstelling van de huishoudens, bedraagt het [gemiddeld inkomen](#)¹¹ in Evere 14.931 euro voor het jaar 2012, dit ligt erg dicht bij het gewestelijk gemiddelde. Het inkomen is het laagste in de gemeente Sint-Joost-ten-Node en het hoogste in Sint-Pieters-Woluwe ⁷⁻¹.

7-1

Gemiddeld inkomen na belastingen per gewijzigde verbruikseenheid in euro, inkomens 2012

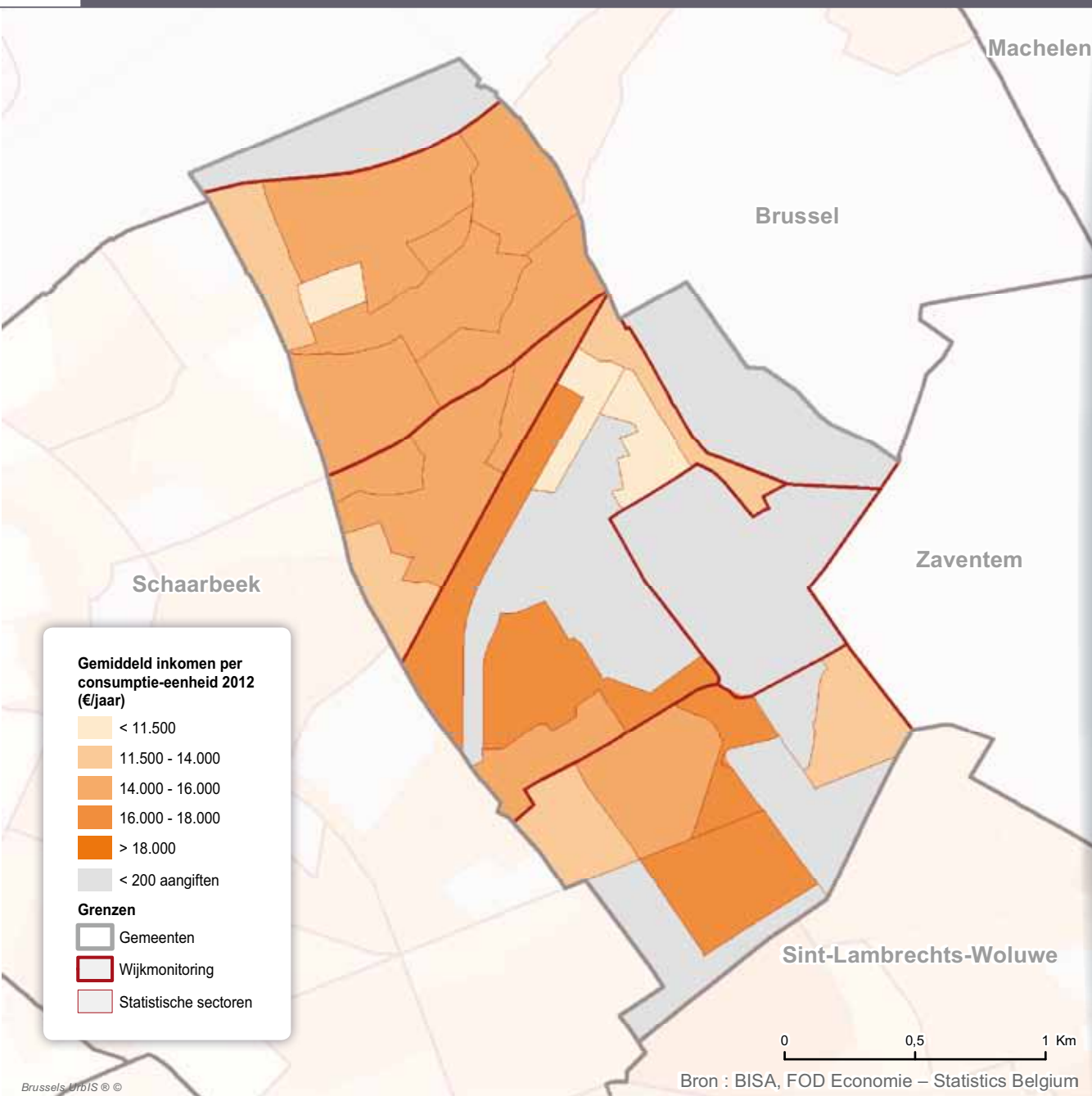

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

11 Het gaat hier om het [gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid](#) (GVE) (na belastingen), zie woordenlijst.

7-2

Gemiddeld inkomen na belastingen per gewijzigde verbruikseenheid per statistische sector in euro, Evere, inkomens 2012

Evere is een gemeente met voornamelijk een middenklasse bevolking en met minder contrasten tussen de verschillende [statistische sectoren](#) dan in veel andere Brusselse gemeenten [7-2](#). Toch ligt het gemiddeld **inkomen** opmerkelijk lager in de statistische sectoren met sociale woningen, zo bedraagt het [gemiddeld inkomen](#) in de statistische sector Ieder zijn huis – Stroobants slechts 9 830 euro en de sector Germinal II slechts 9 853 euro. De statistische sector met het hoogste gemiddeld inkomen is Hoog Evere (17 126 euro), een residentiële buurt in het zuiden van de gemeente.

De **inkomensongelijkheid**, gemeten door de [Gini-coëfficiënt](#)¹², ligt in Evere lager dan gemiddeld voor de 19 gemeenten [7-3](#).

7-3

Gini-coëfficiënt, fiscale inkomens 2012

	Evere	Gemiddelde van de 19 gemeenten
Gini-coëfficiënt - Totaal netto belastbaar inkomen	0,42	0,46
Gini-coëfficiënt - Inkomen na belastingen	0,35	0,39

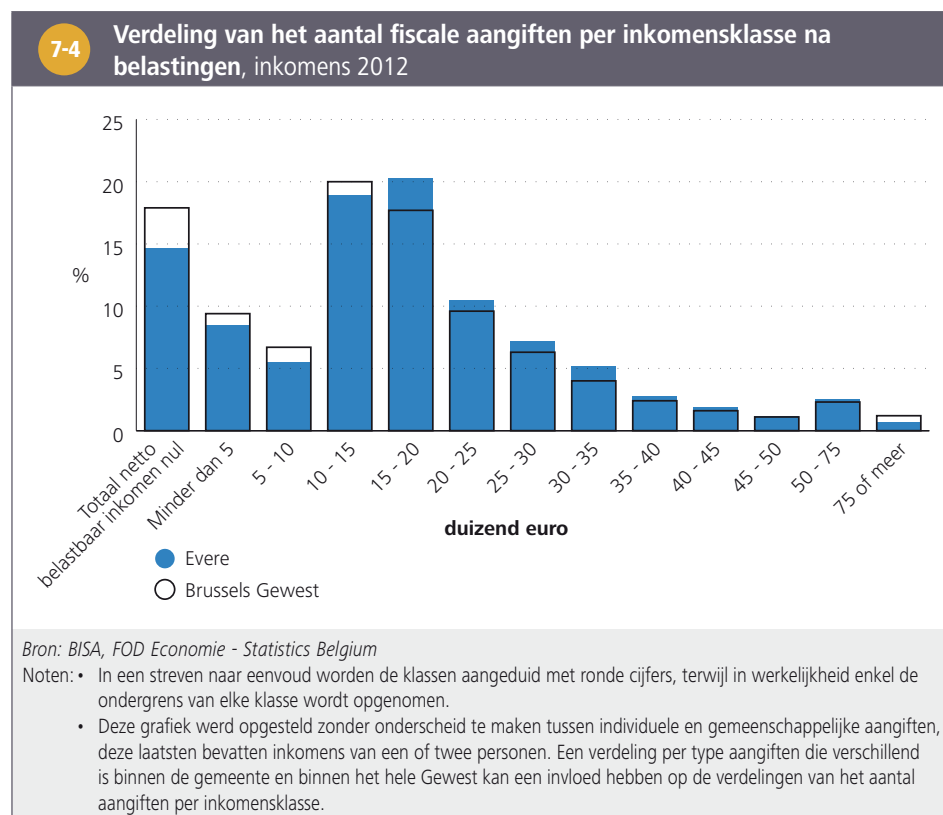
Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

¹² De hier voorgestelde [Gini-coëfficiënt](#) wordt berekend op basis van de fiscale statistieken en moet onderscheiden worden van deze berekend door Statistics Belgium op basis van de gegevens van de SILC enquête.

Evere kent in vergelijking met het hele Brussels Gewest een oververtegenwoordiging van de inkomensklassen tussen 15 000 euro en 35 000 euro, en in geringe mate een oververtegenwoordiging van de inkomensklassen tussen 35 000 euro en 50 000 euro (7-4). Daartegenover is er een ondervertegenwoordiging van de aangiften onder 15 000 euro en boven de 75 000 euro. Door deze ondervertegenwoordiging van de extreem lage of hoge inkomensklasse in de gemeente, heeft Evere een lagere **Gini-coëfficiënt** dan het gemiddelde van de 19 gemeenten.

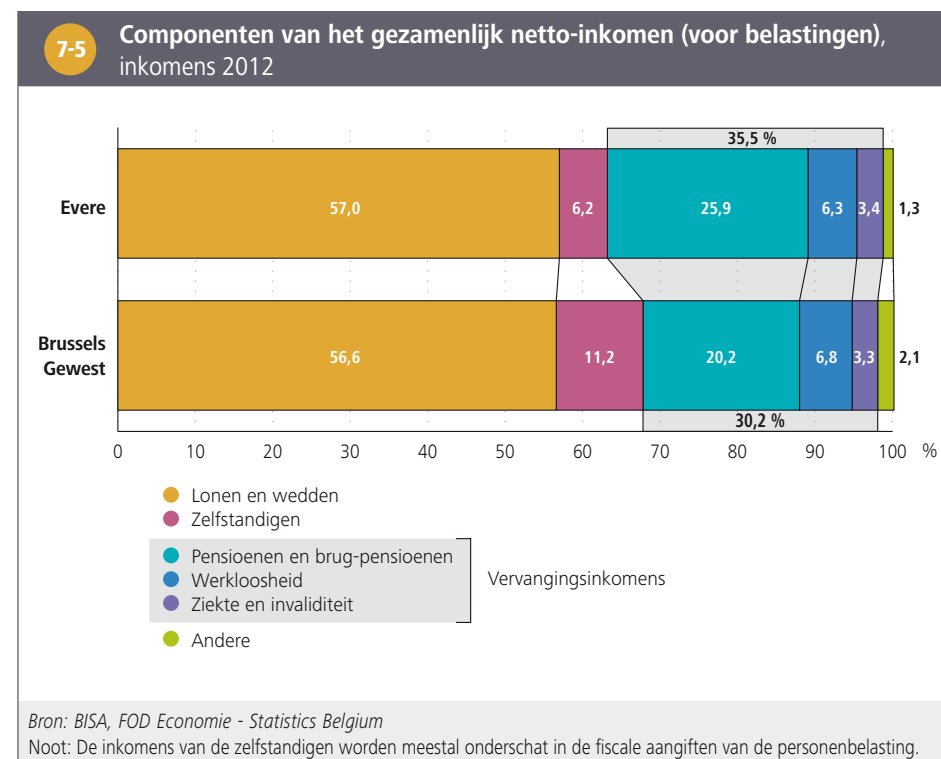
Het aandeel **aangiften** waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, ligt lager in Evere dan in het Brussels Gewest.

De aangiften waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, zijn van personen met vrijgestelde inkomens of die geen enkel inkomen aangeven aan de personenbelasting. Het kan gaan om personen die niet-belastbare sociale uitkeringen (zoals het **leefloon**) ontvangen, internationale ambtenaren, bepaalde studenten, bepaalde zelfstandigen of personen die effectief geen enkel inkomen ontvangen.

Deze categorieën van belastingplichtigen kunnen in bepaalde gevallen ook in de inkomensklassen lager dan 10 000 euro voorkomen. Deze inkomensklassen moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, gezien de vertekeningen die inherent zijn aan de **fiscale statistiek**¹³.

De analyse van de inkomensbronnen (voor belastingen) in 2012 toont dat het aandeel fiscale inkomens afkomstig van pensioenen hoger ligt in Evere (dit houdt verband met een hoger aandeel oudere personen). Verder is het aandeel van de inkomens van zelfstandigen in Evere duidelijk lager dan op niveau van het Gewest (7-5).

13 Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2016), *Fiscale statistiek van de inkomens, een geschikte gegevensbron om de levensstandaard van de Brusselaars te meten?* Focus nr. 14, februari 2016.

7.2. PERSONEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Het aantal mensen dat recht heeft op een vervangingsinkomen (werkloosheidsuitkering of invaliditeitsuitkering) of op een bijstandsuitkering is een indicator voor het aantal mensen dat moet rondkomen met een **beperkt inkomen**. De bedragen van deze vervangingsinkomens en bijstandsuitkeringen liggen immers vaak onder de [armoederisicogrens](#)¹⁴.

Onder de Everse bevolking op actieve leeftijd (18-64 jaar) heeft 13 % recht op een werkloosheids- of inschakelingsuitkering, 5 % op een (equivalent) leefloon, 4 % op een invaliditeitsuitkering en 2 % op een tegemoetkoming voor personen met een handicap. Deze aandelen liggen dicht bij deze op niveau van het Gewest **7-6**.

Het aandeel jongeren met een (equivalent) leefloon ligt daarentegen hoger in Evere (13,5 %) dan op niveau van het Gewest (11 %), in tegenstelling tot het lagere aandeel ouderen dat een beroep doet op een bijstandsuitkering in Evere (9 %) ten opzichte van het Gewest (11 %).

7-6

Aantal en aandeel personen dat een beroep doet op een werkloosheidsuitkering, invaliditeitsuitkering of bijstandsuitkering, per leeftijdsklasse, 1 januari 2014

	Evere		Brussels Gewest
	Aantal	%	%
Bevolking van 18 tot 24 jaar	3.123	100,0	100,0
Leefloon of equivalent leefloon van het OCMW	423	13,5	10,6
Werkloosheidsuitkering ¹	223	7,1	6,9
Bevolking van 18 tot 64 jaar	22.881	100,0	100,0
Leefloon of equivalent leefloon van het OCMW	1.191	5,2	4,9
Werkloosheidsuitkering ¹	2.897	12,7	12,9
Invaliditeitsuitkeringen ²	918	4,0	3,9
Uitkering voor personen met een handicap ²	438	1,9	1,9
Bevolking van 65 jaar en meer	6.141	100,0	100,0
Inkomensgarantie voor ouderen	526	8,6	10,7
Uitkering voor personen met een handicap ²	364	5,9	6,5

Bronnen: *POD Maatschappelijke Integratie, RVA, RIZIV, FOD Sociale Zekerheid, RVP, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA en Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad*

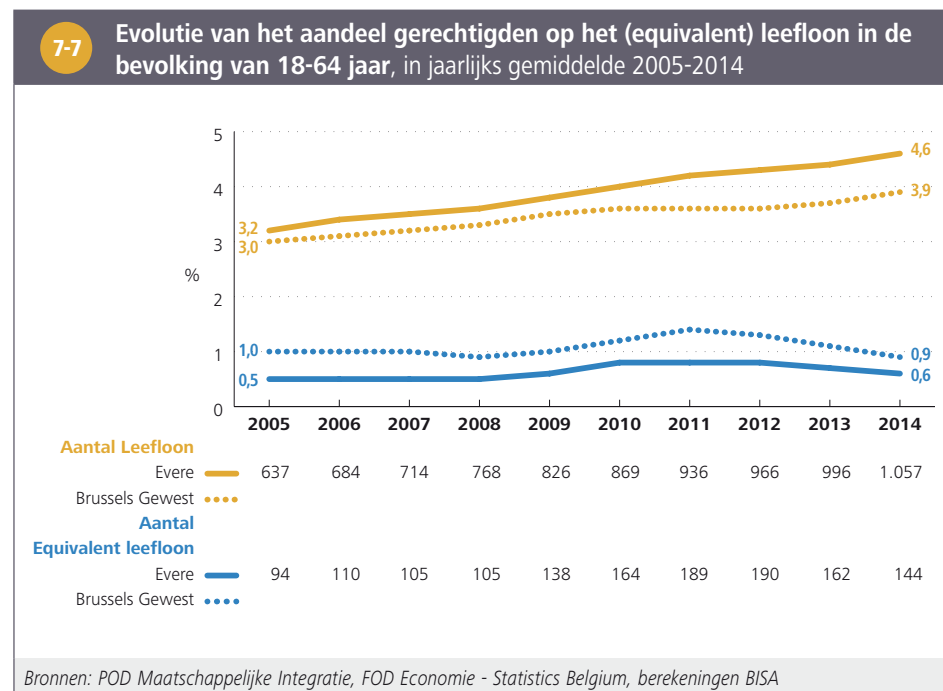
Noten: [1] Het gaat om het aantal betalingen van uitkeringen.
[2] Gegevens op 31 december 2013

14 Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad (2015) *Welzijnsbarometer 2015*. Brussel: Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Het aandeel gerechtigden op het leefloon is in Evere hoger en het aandeel gerechtigden op het equivalent leefloon lager dan in het hele Gewest.

Tussen 2005 en 2014 tekende het aandeel **gerechtigden op het leefloon** in Evere een sterkere stijging op dan op gewestelijk niveau, hierdoor is het verschil tussen Evere en het Gewest in 2015 groter dan in 2005 **7-7**.

De evolutie van het aandeel gerechtigden op het **equivalent leefloon** is gelijkaardig aan deze van het Gewest. De daling gedurende de periode 2013-2014 wordt grotendeels verklaard door bepaalde federale maatregelen inzake asiel- en migratiebeleid, die tijdens deze periode (2013-2014) hebben geleid tot een daling van de asielzoekers en de vreemdelingen die niet in het bevolkingsregister ingeschreven zijn en die aanspraak kunnen maken op financiële hulp.

7.3. RECHTHEBBENDEN OP DE VERHOOGDE TEGEMOETKOMING (RVV)

Het aantal **rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming** (RVV) voor de verzekering voor geneeskundige verzorging kan worden gebruikt als een indicator voor het aantal personen dat in moeilijke financiële omstandigheden leeft.

In januari 2015 hebben 9 734 personen in Evere recht op een verhoogde tegemoetkoming, als gerechtigde of als persoon ten laste, dit is, net zoals voor het hele Gewest, een persoon op vier. Bij de jongeren (18-24 jaar) liggen de aandelen in Evere iets hoger, terwijl de aandelen bij de ouderen (65 jaar en ouder) iets lager liggen in vergelijking met de gewestelijke percentages **7-8**.

7-8 Aantal en aandeel rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging (RVV), per leeftijdsklasse en per geslacht, januari 2015

Leeftijdsklasse	Evere						Brussels Gewest		
	Aantal rechthebbenden ¹			Percentage rechthebbenden ¹ in de bevolking			Percentage rechthebbenden ¹ in de bevolking		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Minder dan 18 jaar	1.448	1.480	2.928	31,3	33,3	32,3	33,5	33,2	33,3
18 - 24 jaar	475	500	975	30,8	32,1	31,4	27,2	27,8	27,5
25 - 64 jaar	1.582	2.521	4.103	16,5	24,1	20,5	19,2	23,0	21,1
65 jaar en meer	507	1.221	1.728	21,7	31,1	27,6	26,4	32,1	29,8
Totaal	4.012	5.722	9.734	22,2	28,1	25,3	24,1	27,1	25,6

Bronnen: KSZ-Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, BISA, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad
 Noot: [1] Gerechtigden en personen ten laste.

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

8.1. KERNINDICATOREN VOOR DE GEMEENTELIJKE FINANCIËN

De gewone **begroting** verwijst naar het geheel van ontvangsten en uitgaven die een regelmatig en gebruikelijk karakter hebben. De ontvangsten en uitgaven betreffende investeringen behoren dan weer tot de buitengewone begroting. De gewone ontvangsten lagen in de periode 2008-2013 meestal lager dan de gewone uitgaven en het gecumuleerd resultaat van de gewone dienst was in 2012 en in 2013 negatief. Evere is sinds kort een van de tien gemeenten die van het Gewest een saneringsplan kreeg opgelegd¹⁵.

De gewone ontvangsten en uitgaven **per inwoner** liggen gemiddeld voor de rekeningen van 2008-2013 lager in Evere dan het gemiddelde van de 19 gemeenten samen voor diezelfde periode. Ook de uitgaven voor investeringen per inwoner en de schuld per inwoner liggen in Evere lager dan gemiddeld voor het geheel van de 19 gemeenten **8-1**. De leningen die door het Brussels Gewest via het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën (BGHGT) worden toegekend aan de Brusselse gemeenten om tekorten aan te zuiveren, maken in 2013 slechts 1 % uit van de schulden van Evere (in vergelijking met een gemiddelde van 15 % voor de 19 Brusselse gemeenten samen).

8-1 Kernindicatoren van de gemeentelijke financiën, gemiddelde van de rekeningen 2008-2013	Evere	19 Brusselse gemeenten
Gewone ontvangsten in euro per inwoner	1.472	1.681
Gewone uitgaven in euro per inwoner	1.512	1.696
Schuld ¹ in euro per inwoner	1.178	1.333
Investeringsuitgaven in euro per inwoner	174	248

Bronnen: GOB - Brussel Plaatselijke Besturen, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA
 Noot: [1] Schulden bij het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën inbegrepen.

15 Gewestelijke Overheidsdienst Brussel (2015), *Verslag over de financiële toestand van de Brusselse gemeenten 2008-2014*. Brussel Plaatselijke Besturen.

De **liquiditeitsratio**, een indicator die de mogelijkheid van de gemeente aangeeft om op korte termijn haar financiële verbintenissen na te leven, lag in 2013 in Evere boven één (1,63), wat betekent dat de gemeente de mogelijkheid heeft haar korte termijnschulden (maximum één jaar) onmiddellijk terug te betalen, maar zonder dat ze zich in een comfortabele situatie bevindt.

De **graad van financiële autonomie** duidt aan dat 60 % van haar middelen komen van eigen kapitaal, wat vergelijkbaar is met het gemiddelde van de 19 gemeenten (62 %).

8.2. STRUCTUUR VAN DE BELANGRIJKSTE GEWONE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

De opcentiemen bij de **onroerende voorheffing** vormen de voornaamste bron van inkomsten voor de gemeente Evere. Met gemiddeld 32 % van de gewone ontvangsten in de rekeningen 2008-2013 **8-2**, is hun aandeel in de inkomsten van Evere iets groter dan dat bij het geheel van de 19 Brusselse gemeenten het geval is (29 %). In verhouding tot het aantal inwoners van de gemeente, liggen de inkomsten uit de opcentiemen bij de onroerende voorheffing eveneens hoger in Evere dan gemiddeld voor de 19 gemeenten. Het aantal opcentiemen op de onroerende voorheffing is in de gemeente ook iets hoger dan het gemiddelde voor de 19 gemeenten. In 2014 verhoogde Evere de opcentiemen om haar financiële situatie te verbeteren¹⁶.

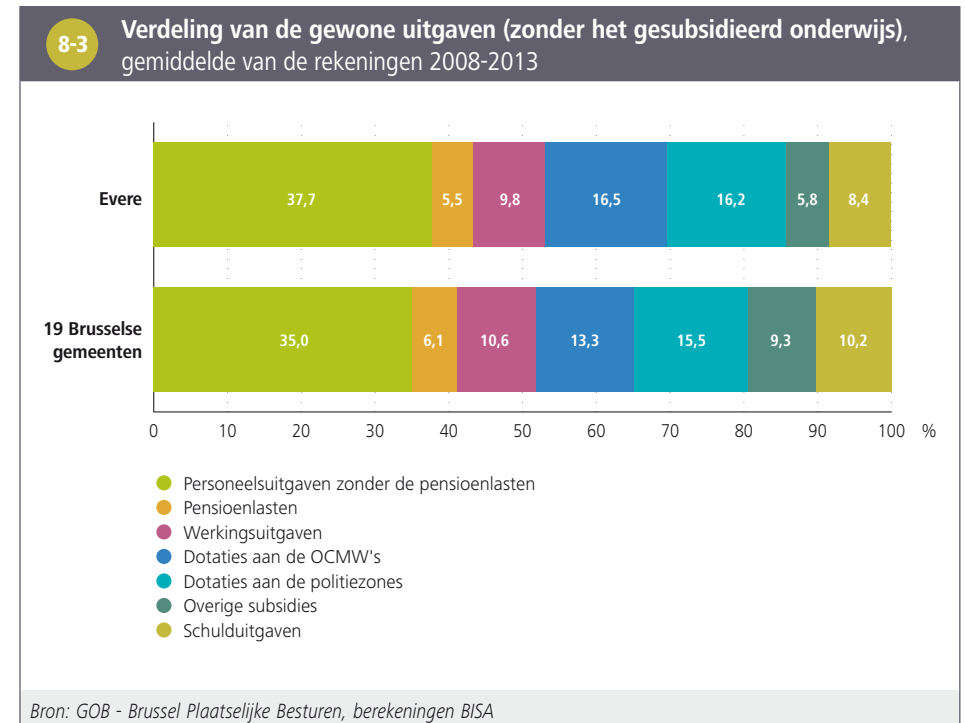
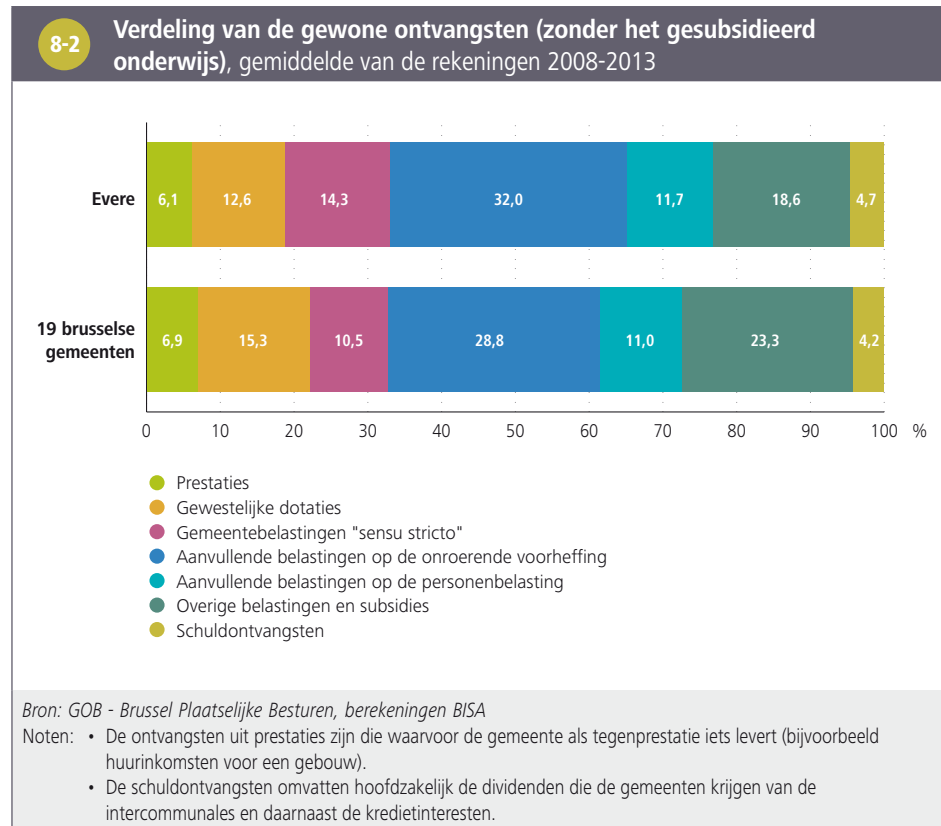
De **gemeentebelastingen** 'sensu stricto' zijn ook een belangrijke inkomensbron en hun aandeel is groter dan voor het geheel van de 19 gemeenten (14 % in Evere tegenover 10,5 % voor de 19 gemeenten).

De gewestelijke dotaties maken in de beschouwde periode 13 % uit van de gewone ontvangsten van de gemeente Evere. Hoewel de gemeente zich in een moeilijke financiële situatie bevindt, is dat lager dan het aandeel voor het geheel van de 19 Brusselse gemeenten. De dotaties worden onder de gemeenten verdeeld volgens

16 Gewestelijke Overheidsdienst Brussel (2015) *Rapport over de toestand van de Brusselse Gemeentefinanciën 2008-2014*. Brussel Plaatselijke Besturen.

criteria zoals aantal inwoners, leerlingen, werklozen, begunstigen van een leefloon, alsook het rendement van de onroerende voorheffing en de personenbelasting (compenserende rol)¹⁷.

De personeelskosten nemen in Evere, zoals in de andere gemeenten, het belangrijkste deel van de gewone **uitgaven** voor hun rekening (43 % tegenover 41 % voor de 19 gemeenten samen). Daarnaast betreft 16 % van de uitgaven de dotaties aan het OCMW en 16,5 % de dotaties aan de politiezones, deze aandelen liggen iets hoger dan deze voor de 19 Brusselse gemeenten samen **8-3**.

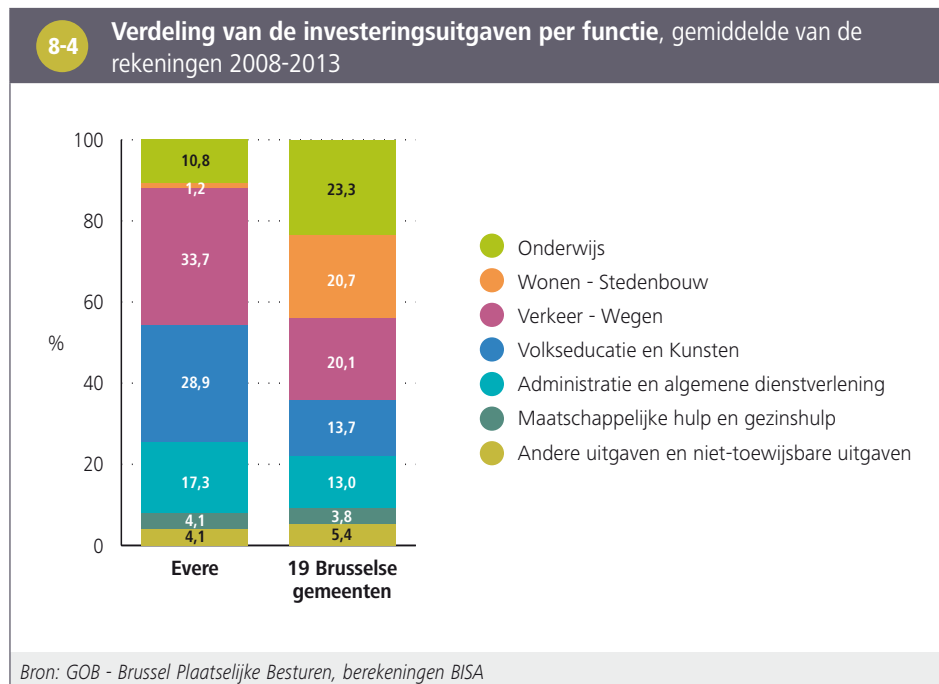
17 Gewestelijke Overheidsdienst Brussel (2015) *Rapport over de toestand van de Brusselse Gemeentefinanciën 2008-2014*. Brussel Plaatselijke Besturen.

8.3. INVESTERINGEN

De **uitgaven voor investeringen** schommelen sterk van jaar tot jaar. Wanneer men naar de uitgaven voor investeringen kijkt voor de periode 2008-2013, dan blijken “verkeer en wegen” en “volkseducatie en kunsten” de belangrijkste investeringsdomeinen. Samen zijn ze goed voor bijna twee derde van de investeringsuitgaven, waar dit voor de 19 gemeenten samen maar een derde is. De “administratie en de algemene dienstverlening” is de derde investeringspost in deze periode (17 %).

Het aandeel uitgaven voor huisvesting en stedenbouw (waaronder o.a. de wijkcontracten vallen, die voornamelijk gesitueerd zijn in de kanaalzone en dus niet in Evere) ligt daarentegen voor deze periode heel laag in de gemeente. Ook de uitgaven voor onderwijs liggen in verhouding in Evere lager dan voor de 19 gemeenten samen

8-4

9. HUISVESTING

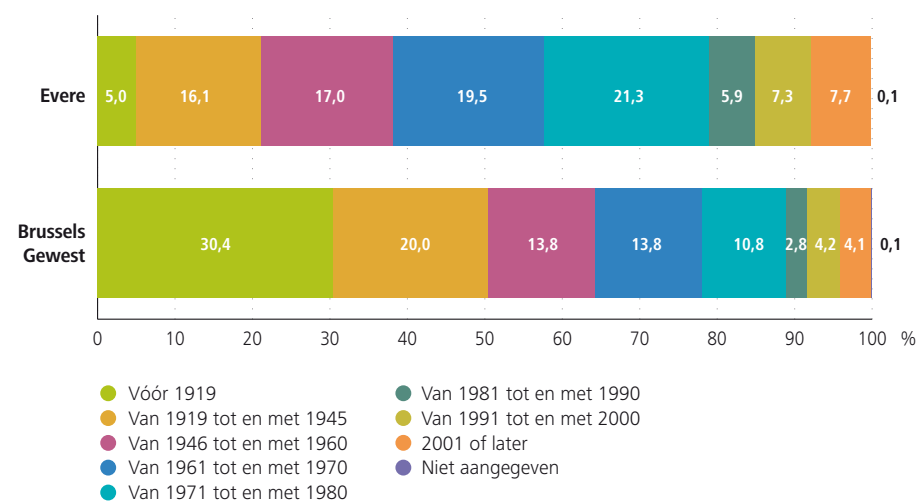
Op 1 januari 2014 telde Evere 5 596 gebouwen en 17 613 woningen, waarvan 2 210 sociale woningen.

9.1. KENMERKEN VAN HET WONINGBESTAND

Evere is een gemeente van de [tweede kroon](#). De verstedelijking van de gemeente startte dus na de Eerste Wereldoorlog. Op basis van de gegevens van de Census 2011 over de [conventionele woningen](#) zijn zeer oude gebouwen (gebouwd voor 1919) sterke ondervertegenwoordiging in Evere (5 % in Evere tegenover 30 % in het hele Brussels Gewest). De verstedelijking versnelde na de Tweede Wereldoorlog en bereikte een hoogtepunt in de jaren 1970: een vijfde van de woningpark werd gebouwd tussen 1970 en 1980. Recente woningen zijn eveneens oververtegenwoordigd (in Evere werd een vijfde van de woningen na 1980 gebouwd, een aandeel dat dubbel zo hoog is als op niveau van het hele Gewest) [9-1](#).

9-1

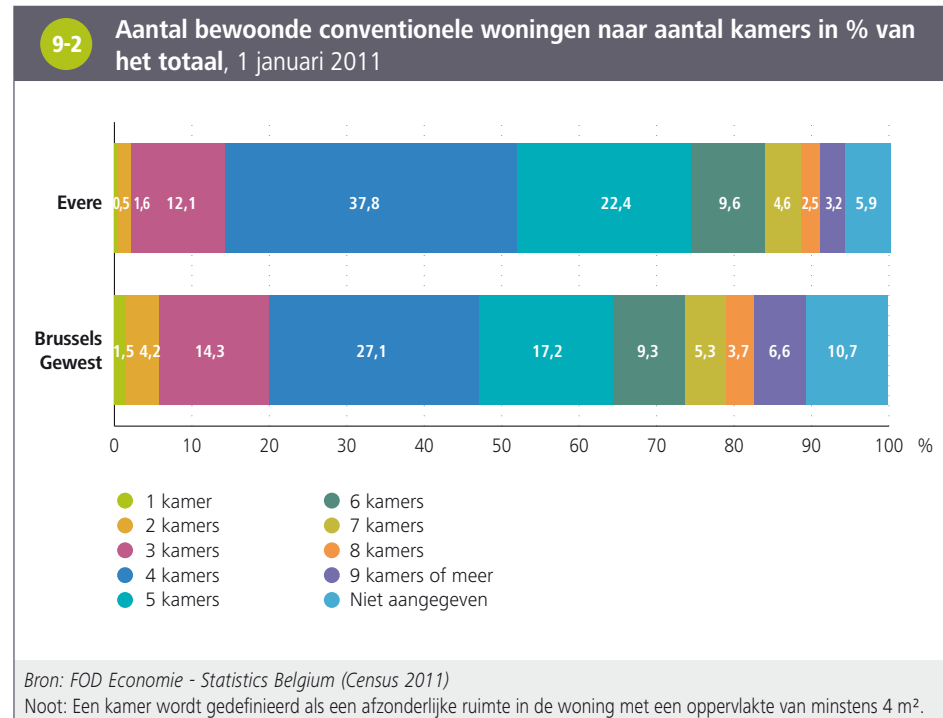
Aantal bewoonde conventionele woningen naar bouwperiode in % van het totaal, 1 januari 2011

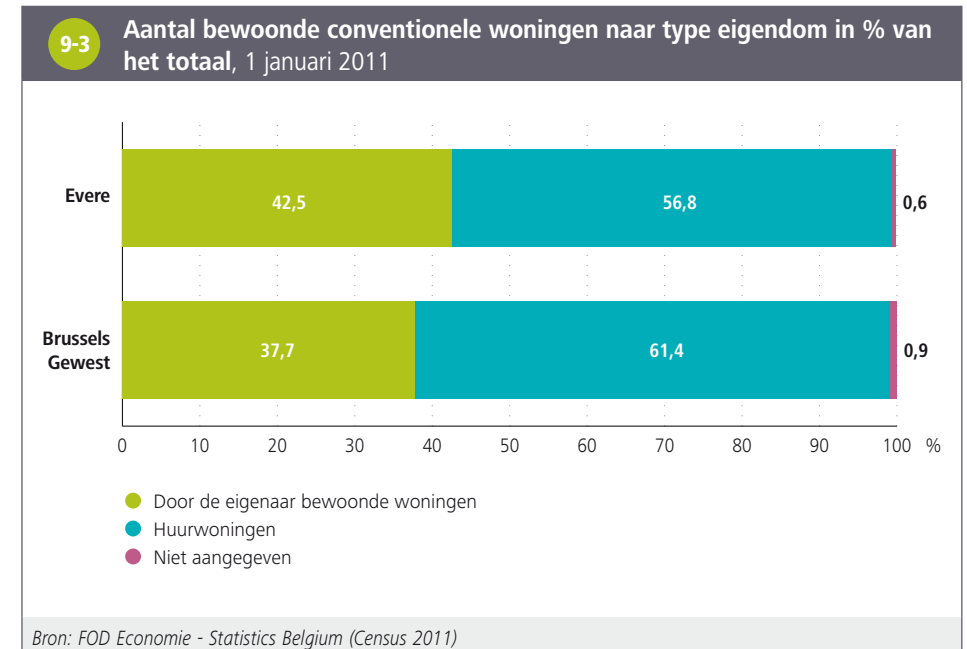
Bron: FOD Economie - Statistics Belgium (Census 2011)

Noot: Het bouwjaar is het jaar van beëindiging van de opbouw van het gebouw waarin de woning zich bevindt. Het gaat dus niet om de laatste renovatie.

Wat betreft het **aantal kamers** van de woningen, is er in Evere, in vergelijking met het hele Gewest, een oververtegenwoordiging van de woningen met 4 of 5 kamers (60 % in Evere, tegenover 44 % in het Gewest). Daartegenover is er een ondervertegenwoordiging van heel kleine woningen (1 tot 3 kamers) en van woningen met 7 of meer kamers ⁹⁻² 18.

Uit de gegevens van de Census 2011 blijkt nog dat het aandeel woningen bewoond door hun **eigenaar** iets hoger ligt in Evere (42,5 %) dan in het hele Brussels Gewest (38 %) ⁹⁻³.

18 Voor 6 % van de woningen kent men in Evere het aantal woonvertrekken niet (11 % voor het hele Brussels Gewest).

9.2. SOCIALE WONINGEN

Op 31 december 2013 telt Evere 2 210 sociale woningen, of 35 woningen meer dan in 2005. In verhouding tot het aantal huishoudens, ligt het aantal sociale woningen bijna dubbel zo hoog in Evere (13 per 100 huishoudens) dan in het Brussels Gewest (7 per 100) ⁹⁻⁴. Er zijn in Evere enkele sociale woonwijken met een aanzienlijk aantal woningen: in het zuidoosten is er de *statistische sector* "Gibet" en aangrenzend hieraan "Ieder Zijn Huis" (een woontoren in modernistische stijl die recent gerenoveerd werd). Ten zuiden en ten oosten van de Leopold III Laan zijn er eveneens talrijke sociale woningen.

Het aandeel huishoudens die ingeschreven zijn op de **wachtlijst** voor een sociale woning ligt in 2011 onder het gewestelijk gemiddelde (5,5 % tegenover 7 %) ¹⁹.

9-4 Aantal en aandeel sociale woningen, 31 december 2013		
	Evere	Brussels Gewest
Aantal sociale woningen	2.210	39.393
Aantal sociale woningen voor 100 private huishoudens	13,2	7,3

Bronnen: BGHM, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA

9.3. HUURPRIJS EN VASTGOEDPRIJZEN

Terwijl de gemiddelde huurprijs in Evere ongeveer gelijk is aan deze van het hele Gewest (730 euro), ligt de gemiddelde verkoopprijs lager in Evere. Voor de gewone woonhuizen is het verschil in gemiddelde verkoopprijs groter (96 000 euro goedkoper in Evere dan gemiddeld voor het hele Gewest) dan voor appartementen en studio's (203 000 euro, tegenover 225 000 euro in het Gewest) ⁹⁻⁵.

9-5 Huurprijs en vastgoedprijzen		
	Evere	Brussels Gewest
Gemiddelde maandelijkse huurprijs van een woning met 2 slaapkamers in 2013 (euro)	730	732
Gemiddelde verkoopprijs van gewone woonhuizen in 2014 (duizenden euro)	269,2	365,2
Gemiddelde verkoopprijs van appartementen, flats en studio's in 2014 (duizenden euro)	203,0	224,8

Bronnen: Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, FOD Economie - Statistics Belgium, BGHM

¹⁹ Zie Wijkmonitoring: www.wijkmonitoring.brussels

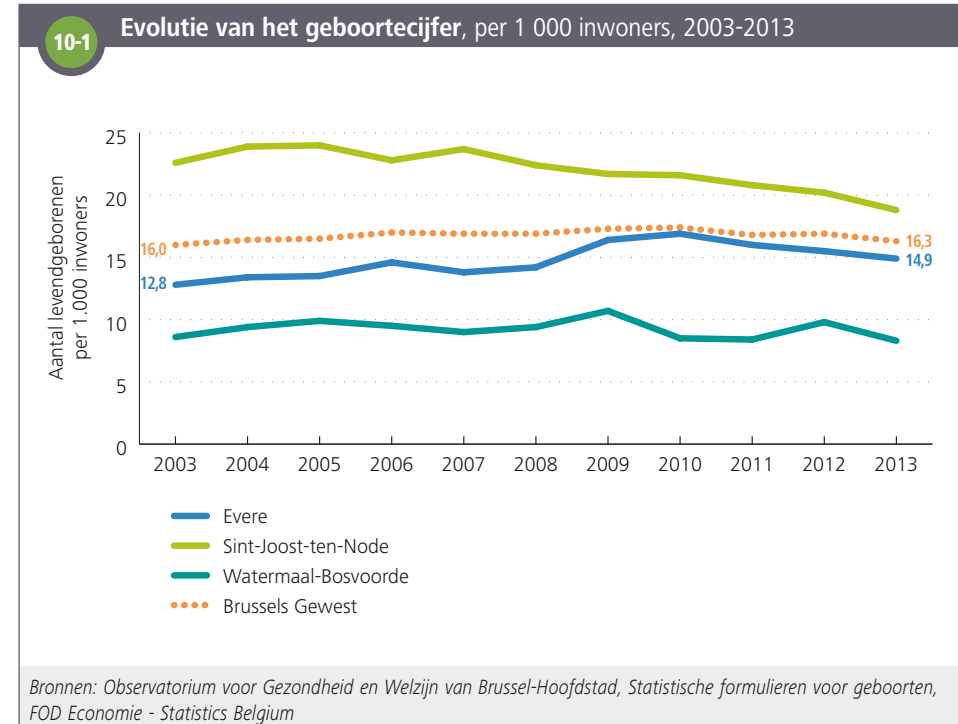
10. GEZONDHEID

10.1. GEZONDHEID VAN DE PASGEBORENEN

Geboortecijfer

Volgens de [Statistische formulieren](#) telde Evere in 2013 563 **levendgeborenen**. Het verschil tussen de geboorten in de Statistische formulieren en de gegevens van de [officiële bevolking](#) is verwaarloosbaar in deze gemeente. Er worden dus weinig personen geboren die niet officieel in het bevolkingsregister zijn ingeschreven²⁰.

Tussen 2003 en 2013 is het aantal geboorten gestegen in Evere, gedeeltelijk door het groter aantal vrouwen op vruchtbare leeftijd. Het [geboortecijfer](#) is ook gestegen, maar blijft lager dan dat van het Gewest **10-1**. Het [totale vruchtbaarheidscijfer](#) in Evere (2,0) is daarentegen quasi gelijk aan dat van het Gewest (1,9) in 2014²¹. Het verschil tussen het geboortecijfer in Evere en het Gewest wordt verklaard door het lager aandeel vrouwen op vruchtbare leeftijd in de gemeente in vergelijking met het Gewest.

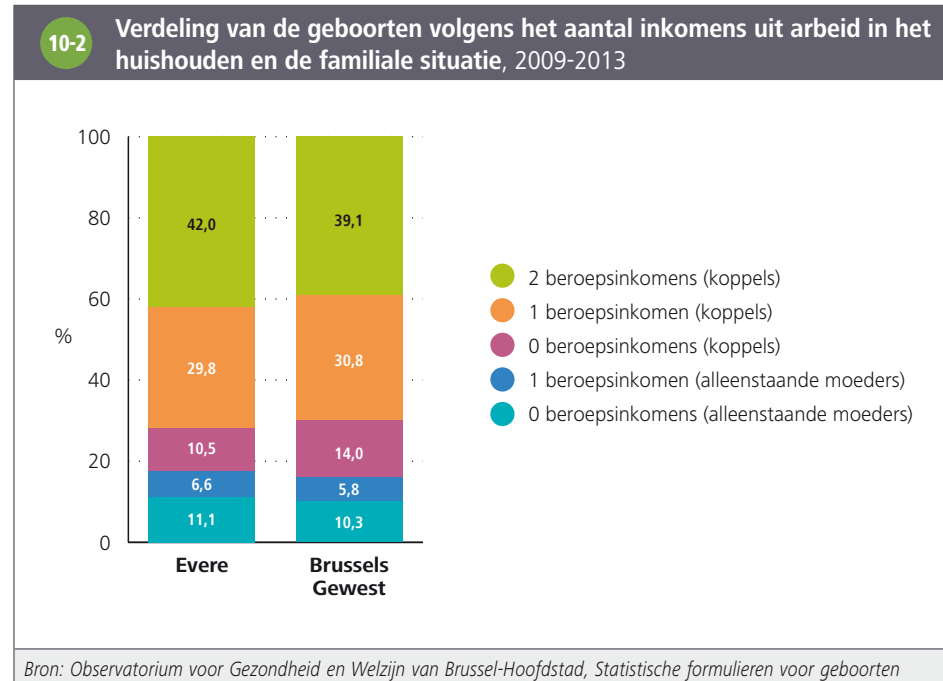

²⁰ In tegenstelling tot de [officiële bevolkingscijfers](#) dekken de [Statistische formulieren](#) alle inwoners die woonachtig zijn op het grondgebied van de gemeente, dus ook de geboorten bij ouders-asielzoekers die ingeschreven zijn in het wachtregister, ouders in een onregelmatige verblijfssituatie of met een diplomatiek statuut. Anderzijds bevatten de officiële bevolkingscijfers wel de geboorten in het buitenland, die niet in de statistische formulieren voorkomen. Voor meer informatie over dit thema, zie Hercot en al (2015), Geboren worden als Brusselaar; 'Perinatale gezondheidsindicatoren van de Brusselaars 2000-2012'. Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad.

²¹ Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium.

Sociodemografische kenmerken van de geboorten en de moeders

Het percentage kinderen dat wordt geboren in een huishouden zonder inkomen uit arbeid is iets lager in Evere (22 %) dan in het Gewest (24 %). Het aandeel kinderen die geboren worden in een eenoudergezin (alleenstaande moeder) is daarentegen hoger in Evere (18 % tegenover 16 % voor het Gewest) (10-2).

In Evere heeft 41 % van de vrouwen die tussen 2009 en 2013 bevallen zijn, niet de Belgische **nationaliteit** (tegenover 50 % in het Gewest), en is 70 % niet geboren met de Belgische nationaliteit (tegenover 74 % voor het Gewest).

Van de vrouwen die in 2013 bevallen zijn, zijn de meest vertegenwoordigde nationaliteiten respectievelijk de Belgische (60 %), Marokkaanse (6 %), Roemeense (3 %), Poolse (3 %) en Indiase (3 %). Tussen 2003 en 2013 kende het aandeel van de Indiase moeders de sterkste stijging.

Gezondheid van de borelingen en de moeders

Bij de vrouwen die bevallen zijn tussen 2009 en 2013 zijn de **oudere moeders** proportioneel minder vertegenwoordigd in Evere (4 %) dan in het Brussels Gewest (5 %). Dit wordt verklaard door een lagere **vruchtbaarheidsgraad** van de vrouwen van 40-49 jaar (0,9 % tegenover 1,2 % voor het Gewest). De andere indicatoren voor de **gezondheid van moeder en kind**, die verder worden voorgesteld, verschillen niet significant van deze van het Brussels Gewest (10-3).

10-3 Indicatoren van de gezondheid van moeder en kind, 2009-2013

	Evere		Brussels Gewest
	Aantal	Per 100 levendgeborenen	Per 100 levendgeborenen
Meerlinggeboorten	122	4,2	3,8
Vroeggeboorte (< 37 weken)	214	7,3	7,3
Laag geboortegewicht in functie van de zwangerschapsduur	285	9,8	9,9
Moeders < 20 jaar	68	2,4	2,2
Moeders ≥ 40 jaar	113	4,0	4,9

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten en overlijden
 Noot: De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Perinatale, infantiele en foeto-infantiele mortaliteit

In Evere verschillen de **perinatale, infantiele en foeto-infantiele mortaliteit** niet significant van deze van het Brussels Gewest **10-4**.

10-4 Perinatale, infantiele en foeto-infantiele sterfte, 2009-2013			
	Evere		Brussels Gewest
	Aantal	Per 1.000 geboorten	Per 1.000 geboorten
Perinatale mortaliteit	23	7,8	7,8
Infantiele mortaliteit	6	2,1	3,0
Foeto-infantiele mortaliteit	27	9,2	9,4

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten en overlijden
 Noot: De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

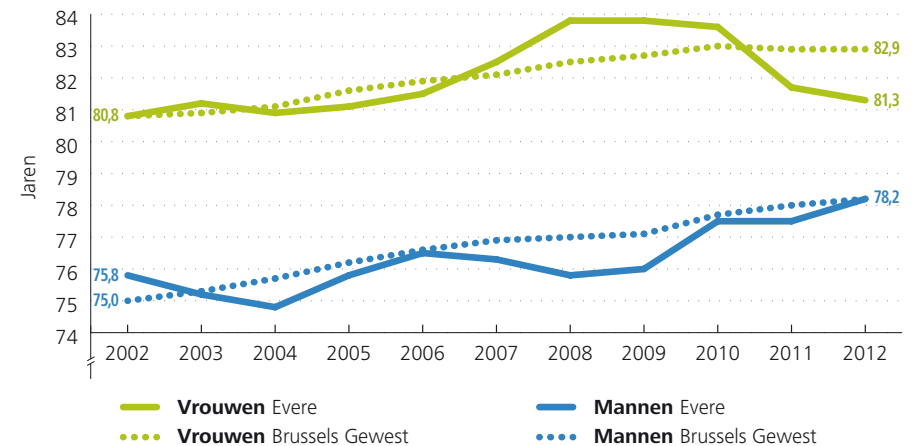
10.2. ALGEMENE GEZONDHEIDSTOESTAND

Levensverwachting

In 2012 bedroeg de **levensverwachting**²² voor vrouwen 81 jaar en voor mannen 78 jaar in Evere, tegenover respectievelijk 83 en 78 jaar in het Gewest. In het algemeen sloot de levensverwachting in de periode 2002-2012 aan bij deze van het Brussels Gewest **10-5**.

10-5

Evolutie van de levensverwachting bij de geboorte per geslacht, glijdende gemiddelden over drie jaar¹, 2002-2012

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden, FOD Economie - Statistics Belgium

Noot: [1] Het glijdend gemiddelde over 3 jaar wordt, bijvoorbeeld voor 2002 berekend als volgt: $\text{Levensverwachting in 2002} = (\text{levensverwachting in 2001} + \text{levensverwachting in 2002} + \text{levensverwachting in 2003}) / 3$

22 De levensverwachting in 2012 wordt hier bepaald als het glijdend gemiddelde van de levensverwachting over 3 jaar heen $((\text{levensverwachting 2011} + \text{levensverwachting 2012} + \text{levensverwachting 2013}) / 3)$

Vroegtijdig overlijden (voor 75 jaar)

In Evere bedraagt het cijfer van de vroegtijdige mortaliteit (voor 75 jaar) 446 per 100 000 mannen en 278 per 100 000 vrouwen ¹⁰⁻⁶. Na standaardisatie voor leeftijd is het vroegtijdig sterftcijfer bij Everse mannen significant hoger dan in het Brussels Gewest (+15 %). De vroegtijdige mortaliteit ten gevolge van tumoren is significant hoger bij de Everse mannen.

10-6

Bruto vroegtijdig sterftcijfer (< 75 jaar) voor de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken, per geslacht, Evere en verschil in vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd, 2009-2013

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal sterfgevallen	Bruto sterftcijfer (/100.000)	Vershil in sterftcijfer in vergelijking met het Brussels Gewest ¹	Aantal sterfgevallen	Bruto sterftcijfer (/100.000)	Vershil in sterftcijfer in vergelijking met het Brussels Gewest ¹
Alle doodsoorzaken	359	445,7	+15 %	240	277,5	+8 %
Kankers	136	168,8	+23 %	100	115,6	+7 %
<i>Kanker van strottenhoofd, luchtpijp, bronchiën en longen</i>	41	50,9	+11 %	29	33,5	+50 %
<i>Borstkanker</i>	> 5	-	-	20	23,1	-5 %
Hart- en vaatziekten	68	84,4	+8 %	37	42,8	+3 %
<i>Ischemische hartziekten</i>	28	34,8	-2 %	15	-	-
Aandoeningen van de luchtwegen	31	38,5	+26 %	22	25,4	+29 %
Aandoeningen van het spijsverteringsstelsel	24	29,8	+29 %	17	-	-
Uitwendige doodsoorzaken	36	44,7	-9 %	20	23,1	-6 %

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden, FOD Economie - Statistics Belgium

Noten: [1] Vershil in mortaliteit = $(\text{Gestandaardiseerde mortaliteitsratio} - 1) \times 100$

- Enkel de doodsoorzaken die meer dan 20 overlijdens tellen voor een van beide geslachten, zijn opgenomen in deze tabel. Indien er minder dan 20 gevallen zijn, worden het bruto sterftcijfer en het mortaliteitsverschil in vergelijking met het Gewest niet weergegeven en wordt de cel blanco gelaten.
- De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Kankers: incidentie en screeningsprogramma's

Longkanker, dikkedarmkanker, borstkanker (bij de vrouw) en prostaat­kanker (bij de man) zijn het meest vertegenwoordigd in het Brussels Gewest.

De gestandaardiseerde **incidentie** van deze kankers in Evere verschilde in de periode 2009-2012 niet significant van deze van het Gewest **10-7**.

10-7 Bruto incidentiecijfers van longkanker, colorectale kanker, prostaat­kanker en borstkanker , Evere en verschil in vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd, 2009-2012			
	Aantal kankers	Bruto incidentiecijfer (/100.000)	Vershil in incidentie in vergelijking met het Gewest ¹
Mannen			
Prostaat	89	131,3	+7 %
Longen-bronchiën	65	95,9	+14 %
Colorectaal	49	72,3	+2 %
Vrouwen			
Borst	139	180,8	0 %
Colorectaal	55	71,5	+13 %
Longen-bronchiën	45	58,5	+39 %

Bronnen: Stichting Kankerregister en FOD Economie - Statistics Belgium
 Noten: [1] Vershil in incidentie = (Gestandaardiseerde incidentieratio – 1) x 100
 • De statistisch significante verschillen in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Er bestaan internationale aanbevelingen voor de systematisch georganiseerde **screening** voor dikkedarmkanker en, bij vrouwen, voor borstkanker en baarmoederhalskanker.

In Evere is de totale tweejaarlijkse borstkankerscreening bij vrouwen van 50 tot 69 jaar bijna identiek aan deze van het Gewest. Het aandeel vrouwen dat een mammografie kreeg binnen het specifieke kader van het georganiseerde en gratis programma ('mammothest' genoemd) sluit nauw aan bij dat van het Gewest²³ **10-8**. De totale dekking ligt evenwel lager dan de Europese aanbeveling van een deelname van 70 % van de doelgroep.

10-8 Dekkingsgraad van het georganiseerde borstkankerscreeningsprogramma en totale dekking van borstonderzoeken bij vrouwen van 50 tot 69 jaar, 2011-2012		
	Evere	Brussels Gewest
Mammothest	9,7 %	9,9 %
Mammografie en/of mammothest	53,1 %	52,9 %

Bronnen: InterMutualistisch Agentschap, Brumammo, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

Wat de screening voor baarmoederhalskanker betreft, is het percentage vrouwen tussen 25 en 64 jaar dat een uitstrijkje heeft laten nemen in de periode 2010-2012 in Evere (53 %) even hoog als in het Brussels Gewest²⁴.

23 Voor meer informatie over dit thema, zie Yannart et al (2015) *Vierde evaluatierapport van het georganiseerde screeningsprogramma voor borstkanker in het Brussels Gewest (2009-2013)*, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad.

24 InterMutualistisch Agentschap, Atlas. www.aim-ima.be

WOORDENLIJST

Activiteitsgraad: percentage van de [beroepsbevolking](#) in de bevolking op beroepsleeftijd (15-64 jaar).

Arme sikkel: zone van het Brussels Gewest waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen woont. Deze bestaat uit de wijken in het noorden en het westen van de [eerste kroon](#). Deze wijken behoren tot de armste wijken van het Gewest, ze vormen een sikkel rond het stadscentrum, van Sint-Joost-ten-Node tot de lage gedeelten van Vorst.

Armoederisicogrens: in navolging van de andere landen van de Europese Unie gebruikt België een relatieve armoededrempel om het aandeel van de bevolking te meten dat een armoederisico vertoont. Deze drempel werd vastgelegd op 60 % van het nationaal mediaan equivalent beschikbaar inkomen van het huishouden. Op basis van de enquête EU-SILC 2014 (inkomens 2013) wordt deze drempel in België vastgelegd op 1 085 euro per maand voor een alleenstaande persoon, 1 736 euro per maand voor een alleenstaande ouder met twee kinderen en 2 279 euro per maand voor een koppel met twee kinderen. Personen met een equivalent inkomen onder deze drempel worden beschouwd als risico lopend op armoede.

Beroepsbevolking: de beroepsbevolking van een grondgebied verwijst naar de inwoners van dit grondgebied die daadwerkelijk aanwezig zijn op de arbeidsmarkt, ongeacht of ze werken (tewerkgestelde bevolking op beroepsleeftijd) of werkloos zijn ([niet-werkende werkzoekenden](#)).

Binnenlandse werkgelegenheid: de binnenlandse werkgelegenheid stemt overeen met de banen van personen die op een grondgebied werken, ongeacht de woonplaats van de werknemers.

Btw-plichtige ondernemingen: de statistieken van btw-plichtige ondernemingen worden opgesteld door Statistics Belgium van de FOD Economie. Ze tellen enkel de maatschappelijke zetels van ondernemingen. Wat betekent dat deze statistieken geen rekening houden met de verschillende exploitatiezetels die een onderneming kan hebben, verdeeld over een of meerdere gemeenten en deze als een enkele onderneming beschouwen, gevestigd in de gemeente waar de maatschappelijke zetel zich bevindt.

De [stopzettingsgraad](#) van btw-plichtige ondernemingen wordt berekend door het aantal stopzettingen van btw-plichtige ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve ondernemingen van dat jaar. Het aantal stopzettingen van btw-plichtige ondernemingen is gelijk aan het aantal die niet meer aanwezig zijn in de btw-registers op 31 december van een gegeven jaar maar wel voorkomend in de registers op 31 december van het jaar ervoor. Deze statistiek houdt geen rekening met de migraties van ondernemingen. Een onderneming die een gemeente verlaat om zich ergens anders te vestigen, zonder zijn statuut te veranderen in het register van btw-plichtige ondernemingen, zal niet in het aantal stopzettingen worden meegeteld.

De [oprichtingsgraad](#) van btw-plichtige ondernemingen wordt berekend door het aantal oprichtingen van btw-plichtige ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve ondernemingen van dat jaar. Het aantal oprichtingen van btw-plichtige ondernemingen is gelijk aan het aantal ondernemingen aanwezig in de btw-registers op 31 december van een gegeven jaar en niet voorkomend in de registers op 31 december van het jaar ervoor. Deze statistiek houdt geen rekening met de migraties van ondernemingen. Een reeds geregistreerde onderneming die zich op het grondgebied van een gemeente vestigt, wordt niet als een oprichting beschouwd. De statistieken 2014 voor het aantal btw-plichtige ondernemingen waren bijgevolg uitzonderlijk hoog, vergeleken met de jaren voordien. Dat is te verklaren door een verandering in de wetgeving die sinds januari 2014 de prestaties van advocaten onderwerpt aan de btw. In de eerste maanden van 2014 hebben zij dan ook stappen moeten ondernemen om hun btw-inschrijving in orde te brengen. Deze inschrijvingen om zich aan te passen aan de nieuwe regels zijn geen echte oprichtingen van ondernemingen, omdat deze ondernemingen in de meeste gevallen reeds actief waren.

De [faillissementsgraad](#) van ondernemingen wordt berekend door het aantal faillissementen van ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve btw-plichtige ondernemingen van dat jaar. Het aantal faillissementen van ondernemingen is gebaseerd op de aangiften van de handelsrechtbanken, aangevuld door informatie uit het ondernemingsregister van Statistics Belgium. We stellen vast dat er bijzonder veel waren in 2013 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, omdat de handelsrechtbanken van Brussel voor koophandel in de loop van dit jaar een

“massale” schoonmaakoperatie hebben doorgevoerd voor de ondernemingen met een economische gezondheid die als dubieus werd beschouwd.

Circulaire migratie: duidt de beweging aan van personen die hun levensruimte delen tussen twee landen, wat vaak de mogelijkheid biedt om contact te houden met de familie die in het land van herkomst is gebleven en simultaan een baan in het buitenland te behouden.

Conventionele woningen: de conventionele woningen worden gedefinieerd als een geheel van aparte (omringd door muren en daken) en onafhankelijke potentiële verblijven (met een ingang direct naar de straat, een trap of de gang) die vanuit architecturaal standpunt opgetrokken zijn met permanente bewoning als doel.

Economische afhankelijkheidscoëfficiënt: de economische afhankelijkheidscoëfficiënt wordt verkregen door de bevolking in de meest afhankelijke leeftijdsschijven (namelijk de personen jonger dan 18 en de 65-plussers) te delen door de bevolking die het meest in aanmerking komt om een professionele activiteit uit te oefenen (18-64 jarigen).

Eerste kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon wijken aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De eerste kroon van het Brussels Gewest verwijst naar de wijken tussen de lanen van kleine ring en de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchilllaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze eerste kroon was volledig verstedelijkt rond 1930.

Equivalent leefloon: het equivalent leefloon is een financiële hulp die het OCMW in het kader van het recht op maatschappelijke hulp toekent aan personen die niet in aanmerking komen voor het recht op leefloon omdat ze niet voldoen aan de eisen in termen van nationaliteit, leeftijd of inkomen, maar die wel in een gelijkaardige noodbehoevende situatie verkeren. Het gaat hoofdzakelijk om kandidaat-vluchtelingen en vreemdelingen met verblijfsrecht, die niet zijn ingeschreven in het rijksregister. De bedragen zijn identiek aan deze van het leefloon.

Voor meer informatie: www.ocmw-info-cpas.be

Fiscale statistieken: deze statistieken bevatten informatie over inkomens op basis van de aangiften in de personenbelastingen van personen die hun hoofdverblijfplaats in België hebben. Om deze te kunnen interpreteren moet men rekening houden met een aantal zaken. De gegevens hebben enkel betrekking op de inkomens die onderworpen zijn aan de personenbelasting. Sommige soorten inkomens zijn niet belastbaar en worden

dus niet mee opgenomen in de fiscale statistieken. Dit betekent dat sommige sociale transfers (leefloon, equivalent leefloon en kinderbijslag in het bijzonder) vrijgesteld zijn van belastingen en dus niet mee opgenomen worden in het belastbaar inkomen. Ook zijn er enkele personen met een hoog inkomen dat niet belastbaar is via het nationaal systeem, zoals de buitenlandse diplomaten of internationale ambtenaren. De personen met deze verschillende soorten niet belastbare inkomens kunnen worden opgenomen in de aangiften waarvan het belastbaar inkomen nul is (en dus niet worden vermeld in de meeste fiscale statistieken) of in de lage inkomensklassen. Daarenboven onderschatten fiscale statistieken de inkomens uit kapitaal (roerende goederen en vastgoed) zwaar.

Foeto-infantiele sterfte: aantal sterfgevallen voor of tijdens de bevalling (vanaf het moment waarop de baby minstens 500 g weegt of na een zwangerschapsduur van minstens 22 weken) en de sterfte van levendgeboren kinderen voor de eerste verjaardag (0 tot verstreken 364 dagen) per 1 000 geboorten (levendgeboorten en doodgeboorten).

Geboortecijfer: het geboortecijfer is de verhouding tussen het jaarlijks aantal geboorten en de totale bevolking.

Gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid (GVE): deze indicator kan de gemiddelde levensstandaard binnen een bevolking te benaderen, door rekening te houden met de structuur van de bevolking volgens de leeftijd en de samenstelling van de huishoudens. Om het gemiddeld inkomen per GVE van een gemeente te berekenen, wordt het fiscale inkomen (hier na belastingen) van de inwoners van de gemeente dus gedeeld door het aantal GVE van de gemeente (de berekeningswijze houdt geen rekening met aangiften van een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul). Om het aantal GVE van de gemeente te berekenen, gebruiken we een equivalentieschaal die wordt toegepast om het aantal personen in een huishouden om te zetten in “equivalent volwassene”: aan de eerste volwassene wordt een coëfficiënt 1 toegekend, aan alle andere personen ouder dan veertien jaar 0,5 en aan kinderen van veertien jaar en jonger 0,3. De bevolking werd hier dus omgezet in GVE om rekening te houden met de structuur van de huishoudens omdat deze een invloed heeft op de structuur van de uitgaven. Om vergelijkingen mogelijk te maken, moet elke persoon die deel uitmaakt van een collectief huishouden in de berekening worden beschouwd als gezinshoofd van een private huishouden.

Geslachtsverhouding: het gaat om de verhouding tussen het de aantal mannen en het aantal vrouwen. Via deze graad kan men de verdeling van de bevolking naar geslacht analyseren.

Gestandaardiseerde incidentieratio: totaal aantal gevallen van een bepaalde ziekte in de gemeente gedeeld door het totaal aantal “verwachte” gevallen in de gemeente

(verkregen door het incidentiepercentage per leeftijdsschijf van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Gestandaardiseerd sterftecijfer: totaal aantal sterfgevallen in de gemeente gedeeld door het totaal aantal “verwachte” sterfgevallen in de gemeente (verkregen door het sterftecijfer per leeftijdsschijf van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Gini-coëfficiënt: is een indicator van inkomensongelijkheid. De coëfficiënt schommelt tussen 0 en 1. De coëfficiënt is gelijk aan 0 in een situatie van perfecte gelijkheid waarin iedereen hetzelfde inkomen zou hebben. De coëfficiënt is daarentegen gelijk aan 1 in een situatie van totale ongelijkheid (één iemand heeft het volledige inkomen en de rest heeft geen inkomen). De coëfficiënt wordt hier berekend op basis van de [fiscale statistieken](#), de aangiften met een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul, worden niet mee in rekening gebracht.

Graad van financiële autonomie: aandeel van het eigen vermogen van de gemeente (met uitzondering van de voorzieningen voor risico's en lasten) in procent van het totale passief.

Groen en blauw netwerk: een programma in het Brussels Gewest met als doelstelling groene ruimten creëren, ze aaneenschakelen door middel van met groen omzoomde straten en rivieren doen herleven in het belang van de inwoners en binnen een bredere ecologische visie. Het werd opgestart in 1996 en werd in 1999 mee opgenomen in het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP).

Infantiele sterfte: aantal sterfgevallen van levendgeboren kinderen voor de eerste verjaardag (0+ tot verstreken 364 dagen) per 1 000 levendgeborenen.

Laag geboortegewicht in functie van de zwangerschapsduur: het geboortegewicht hangt nauw samen met de zwangerschapsduur. Bepaalde factoren kunnen bij identieke zwangerschapsduur tot een lager geboortegewicht leiden: roken, alcohol, aandoeningen van de placenta, enz. Foetusen met een laag gewicht in vergelijking met het gemiddelde van de foetusen die na een identieke zwangerschapsduur geboren worden, hebben vaak perinatale gezondheidsproblemen en een hoger mortaliteitsrisico. Het lage geboortegewicht voor de duur van de zwangerschap komt overeen met de totale levendgeborenen met een gewicht lager dan het percentiel 10 van de geboorten voor dezelfde zwangerschapsduur (zwangerschapsduur van 24 tot en met 41 weken), tijdens de geanalyseerde periode (hier 2009-2013).

Voor meer informatie: www.observatbru.be

Leefloon: het leefloon (tot 2002 bestaansminimum genoemd) is een specifieke vorm van het recht op maatschappelijke integratie. Het gaat om een minimuminkomen dat het OCMW toekent aan personen die onvoldoende bestaansmiddelen hebben en niet in staat zijn om deze via andere middelen te verwerven (residuaire recht). De rechthebbende moet ook voldoen aan andere toekenningsvoorwaarden, in termen van werkbereidheid, nationaliteit, woonplaats en leeftijd.

Voor meer informatie: www.ocmw-info-cpas.be

Levensverwachting: de hier bestudeerde levensverwachting betreft de levensverwachting bij de geboorte, die aangeeft hoe oud iemand gemiddeld zou worden indien hij of zij vanaf de geboorte en doorheen zijn of haar leven op elke leeftijd dezelfde overlijdenskansen zou accumuleren als deze die opgetekend werden in de verschillende leeftijdscategorieën van de bestudeerde populatie gedurende een bepaald periode. De levensverwachting is in die zin geen voorspelling maar karakteriseert alleen op een synthetische manier de vastgestelde leeftijdsspecifieke sterftecijfers van de bestudeerde periode.

Liquiditeitsratio: aandeel van de schulden op een jaar of meer en van de financiële rekeningen in procent van de schulden op een jaar of meer van de gemeente.

Lokale vestigingseenheden: exploitatiezetels van de ondernemingen in de gemeente waar ze werkelijk gevestigd zijn, op voorwaarde dat ze ten minste één werknemer aangegeven hebben bij de RSZ.

Niet-werkende werkzoekende (NWWZ): personen zonder betaalde arbeid ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke tewerkstellingsdienst (Actiris in het Brussels Gewest).

Officiële bevolking: alle personen die wettelijk ingeschreven zijn bij hun gemeentelijke administratie, met uitzondering van de asielzoekers.

Perinatale sterfte: aantal sterfgevallen voor of tijdens de bevalling (vanaf het moment waarop de baby minstens 500 g weegt of na een zwangerschapsduur van minstens 22 weken) en de sterfte van levendgeboren kinderen in de eerste week (0 tot verstreken 6 dagen) per 1 000 geboorten (levendgeboorten en doodgeboorten).

Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV): om de financiële toegang van personen met een laag inkomen tot de gezondheidszorg te verbeteren, krijgen verschillende categorieën personen (alook hun personen ten laste) een verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en dus een daling van het remgeld. Sinds januari 2014 zijn er drie voorwaarden die elk

recht kunnen geven op de verhoogde tegemoetkoming: (1) recht hebben op bepaalde uitkeringen ([leefloon](#), [equivalent leefloon](#), IGO, tegemoetkoming voor personen met een handicap, verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een handicap); (2) het statuut van wees of niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV); (3) een laag inkomen. Voor de eerste twee categorieën wordt het recht op de verhoogde tegemoetkoming automatisch toegekend voor de gerechtigde en zijn personen ten laste. Personen met een laag inkomen, die niet automatisch recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming, kunnen een aanvraag indienen en het recht wordt al dan niet toegekend op basis van een onderzoek van de inkomens van het huishouden.

Senioriteitscoëfficiënt: de senioriteitscoëfficiënt geeft het relatieve aandeel aan van de oudste personen (80 jaar en meer) binnen de groep senioren (65 jaar en meer). Deze coëfficiënt meet de vergrijzing van de senioren.

Statistische formulieren voor geboorten en overlijden: de geboorte- en sterftestatistieken kunnen aan de hand van twee bronnen worden opgesteld: het rijksregister ([officiële bevolking](#)) en de statistische formulieren voor geboorten en overlijden. Deze laatste bron omvat alle geboorten en overlijdens, ook deze bij de personen die niet ingeschreven zijn in het rijksregister, maar die in de gemeente wonen. Het aantal geboorten en overlijdens dat via de formulieren wordt geteld, is meestal hoger dan het aantal geboorten en overlijdens via het rijksregister.

Voor meer informatie: www.observatbru.be

Statistische sectoren: de statistische sectoren vertegenwoordigen de kleinste administratieve eenheid en is het resultaat van de onderverdeling van het grondgebied door de Algemene Directie Statistiek, op basis van structurele kenmerken die worden geïdentificeerd via volkstellingen (de laatste belangrijke aanpassingen dateren van 2001).

Statistisch significant verschil: een verschil tussen twee cijfers wordt statistisch significant genoemd, wanneer de kans heel groot is dat dit verschil overeenstemt met een reëel verschil en het risico dat het verschil het resultaat is van toeval, heel klein is.

Totaal vruchtbaarheidscijfer: aantal kinderen dat een vrouw in het reproductieve leeftijdsinterval zou krijgen indien ze hetzelfde vruchtbaarheidscijfer zou blijven vertonen op elke leeftijd. Het wordt berekend door de [vruchtbaarheidscijfers](#) per leeftijd op te tellen.

Tweede kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon wijken aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De tweede kroon van het Brussels Gewest omvat de wijken die het meest aan de buitenkant van de stad liggen, buiten de middenring, gevormd door

de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze tweede kroon werd verstedelijkt na de eerste kroon en bereikte de grenzen van het Brussels Gewest rond 1960.

Verouderingscoëfficiënt: de verouderingscoëfficiënt is de verhouding tussen het bevolkingsaandeel van senioren (65 jaar en meer) in vergelijking met het bevolkingsaandeel van de jongsten (jonger dan 18 jaar). Deze meet de vergrijzing van de bevolking.

Vruchtbaarheidscijfer: de verhouding van het aantal levendgeboorten bij vrouwen van een bepaalde leeftijd tot het aantal vrouwen van die leeftijd. De verstreken leeftijd, m.a.w. de leeftijd bij de laatste verjaardag, wordt in aanmerking genomen.

Werkgelegenheidsgraad: percentage van de [werkende bevolking](#) (werkend) in de bevolking op beroepsleeftijd (15-64 jaar).

Werkloosheidsgraad: percentage van de werkloze bevolking (niet-werkende werkzoekenden) in de [beroepsbevolking](#).

Wijken: de wijken van het Brussels Gewest die in deze publicatie worden gebruikt, zijn deze van de Wijkmonitoring. Een wijk is een som van [statistische sectoren](#), aan elkaar grenzend, gegroepeerd in functie van hun sociodemografische en fysieke kenmerken.

Voor meer informatie: www.wijkmonitoring.brussels

LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

Actiris	Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
BGHGT	Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën	OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
BGHM	Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij	OKAN	Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse	ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance
Brumammo	Brussels Coördinatie Centrum voor Borstkankeropsporing	POD	Programmatorische Federale Overheidsdienst
btw	Belasting over de toegevoegde waarde	RIZIV	Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering
CITYDEV	Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
EU	Europese Unie	RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
EU-SILC	European Union – Statistics on Income and Living Conditions	RVP	Rijksdienst voor Pensioenen
FOD	Federale Overheidsdienst	RVV	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming voor de verzekering voor geneeskundige verzorging
GBP	Gewestelijk bestemmingsplan	WOII	Tweede Wereldoorlog
GEN	Gewestelijk Expresnet	WSE	Steunpunt Werk en Sociale Economie
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie		
GOB	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel		
IGO	Inkomensgarantie voor ouderen		
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid		
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie		
NBMV	Niet-begeleide minderjarige vreemdeling		
NWWZ	Niet-werkende werkzoekenden		

VOOR WIE MEER WIL WETEN

MEER INDICATOREN

Wijkmonitoring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:
www.wijkmonitoring.brussels

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse:
www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad:
www.observatbru.be

NASLAGWERKEN

Corijn, E. & van de Ven, J., 2013, *The Brussels Reader. A small world city to become the capital of Europe*. Bruxelles, VUBPRESS.

Dessouroux, C., 2008, *Espaces partagés, espaces disputés. Bruxelles, une capitale et ses habitants*. Bruxelles, Université libre de Bruxelles (CIRHIBRU) & Ministère de la Région de Bruxelles-Capitale.

Jaumain, S. (Dir.), 2009, *La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire & Patrimoine des communes de Belgique*. Bruxelles, Racine.

Vandermotten, C., 2014, *Bruxelles, une lecture de la ville. De l'Europe des marchands à la capitale de l'Europe*. Bruxelles, Éditions de l'Université de Bruxelles.

Van Hamme, G. (Dir.), Grippa, T., Marissal, P., May, X., Wertz, I. & Loopmans, M. (2015). *Dynamiek van buurten in moeilijkheden in de Belgische stadsgewesten*. ULB – IGEAT. KULeuven – Department of Earth and Environmental Sciences. POD Maatschappelijke Integratie, Brussel. http://forms.mi-is.be/Atlas_NDL.pdf

Zoom op de gemeenten: Evere

De publicatie “Zoom op de gemeenten” van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad verzamelt en analyseert demografische, socio-economische, welzijns- en gezondheidsindicatoren van de bevolking voor elk van de 19 Brusselse gemeenten. Deze publicatie dient als beleidsondersteunend instrument en geeft voor het werkveld inzage in de kenmerken van de bevolking waarmee en het territorium waarop ze werken.

www.bisa.brussels
www.observatbru.be